

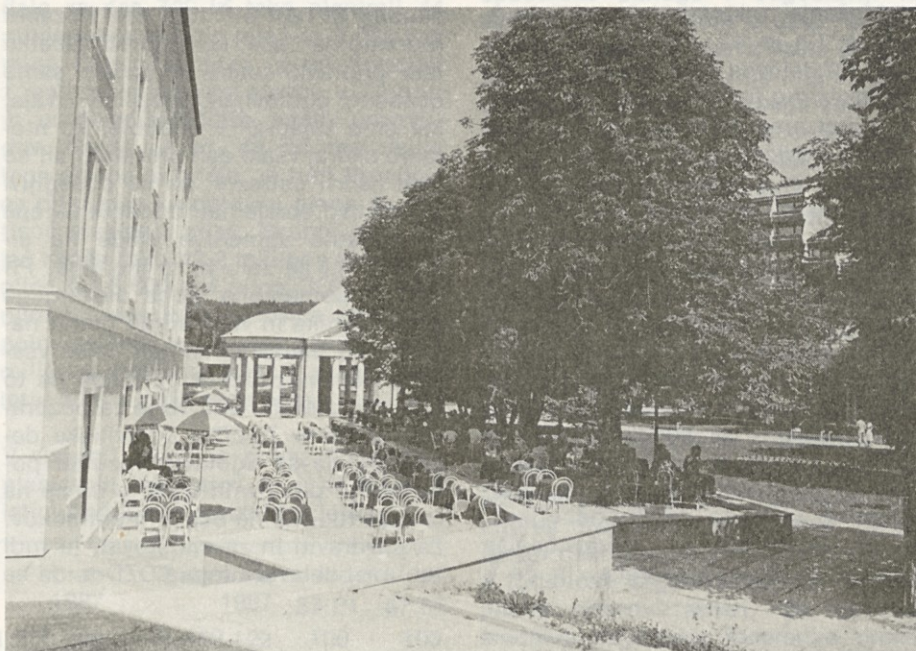

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA
 TOZD Zdraviliška dejavnost, TOZD Polnilnica, TOZD Vzdrževalna dejavnost in Delovna skupnost skupnih služb

LETOŠNJA TURISTIČNA SEZONA BO (NE) USPEŠNA!?

"Neobičajen in dvoumen naslov", boste rekli, čeprav bi se za direktorja spodobilo, da bi bolj natančno vedel, kako bo. Resnično me je uredniški odbor spravil malo v zadrego, ko me je vprašal, kaj si obetamo od turistične sezone z ozirom na zakonske, poslovne in druge pogoje v letošnjem letu. Naše možnosti, sposobnosti in tudi naši cilji so nam znani, zato lahko, ker imamo jasne načrte, tudi pogumno delamo in gledamo vnaprej. Ekonomska znanost in desetletna, da ne rečemo stoletna praksa v našem kolektivu omogočata, da lahko sorazmerno zelo natančno ocenimo, kaj se bo zgodilo v bližnji prihodnosti, malo manj natančno pa za dolgi rok. Posebnost naše dežele je v tem, da takoimenovani pogoji gospodarjenja ali pogoji ekonomskega sistema niso prehudo stabilni in nas vsak trenutek lahko presenetijo v dobrem, še raje pa v slabšem smislu in zato je zapisano "ne" v naslovu. Samo, glede na to, da smo delovna organizacija, ki ima čvrsto gospodarsko osnovo in že vrsto let dobro posluje, ni pričakovati, da bi bili sprejeti ukrepi, ki bi zamajali našo stabilnost do tolike mere, da bi lahko prišli v krizo. Če se bo to zgodilo nam, potem bodo še v hujši krizi številne druge delovne organizacije, ki že sedaj gospodarijo na robu in potem bi to pomenilo kompletni polom jugoslovanskega gospodarstva. Lahko nas preseneti tu in tam višja sila, npr. zelo slabo bi na naše poslovanje vplivale mednarodne, politične in vojaške zaostritve, tudi notranji pretresi ob gospodarski krizi ipd., vendar moramo biti optimisti in ceniti, da do takih pojavov ne bo prišlo in da bomo seveda v okvirih kriznega obdobja gospodarili tudi vse letošnje leto.

Prvi meseci poslovanja kažejo, da smo nekoliko pod planom, ki pa je bil zelo ambiciozen in zahtevno zastavljen. Gotovo so gospodarske zaostritve, rast cen in vsi ostali negativni pojavi zadnjega časa vplivali na zmanjšanje povpraševanja po zdravljenju v Rogaški Slatini pa tudi po mineralni vodi, saj je očitno, da je kupna moč, predvsem Jugoslovanom, v zadnjem času dejansko padla. K slabšim rezultatom so prispevale tudi letošnje neugodne vremenske razmere, ker si gostje samoplačniki pač izbirajo čas bivanja v Rogaški Slatini, ko so

tudi klimatske prilike najugodnejše. Enako ali še v večji meri to velja za mineralno vodo, ker sta vročina in žeja pač tesno povezani. V proučevanju so tudi drugi možni vplivi, ki bi lahko bili v pomanjkljivostih našega dela v pretekli sezoni, tisti objektivni, ko smo adaptirali hotel Zagreb in s tem zelo motili naše goste in tistih subjektivnih, ko je zaradi neodgovornosti posameznik prizadel, užalil ali drugače odvrnil našega gosta. Eno in drugo nam mora biti kot nauk, da se v bodoče spremenimo in da vse sile usmerimo v visoko kakovost in odpravljanje pomanjkljivosti. Nekaj kaže za preteklo obdobje pohvaliti posebej, to je pred kratkim dejal eden izmed naših zadovoljnih gostov. "Saj je res", pravi "da še tu in tam pojavljajo pomanjkljivosti, vendar jih odtehta izjemna prijaznost vseh delavcev v Zdravilišču, tako da jim tudi kakšno nerodnost zlahka oprustiš ob njihovem nasmešku, ob prijazni besedi." Gotovo je to vrlina, ki smo jo leta in leta gojili, ki najmanj stane, ima pa izjemno težo in pomen, zato jo gojimo naprej in še bolj razširimo na vse tiste, ki jim beseda ne gre z jezika in se jim mrki obraz redko razjasni. Ne samo tako, tudi sicer se moramo še v večji meri zavedati, da je samo od nas in od našega dela, od našega

gospodarnega obnašanja odvisen naš finančni rezultat, čeprav v okvirih, ki jih naša širša skupnost opredeljuje. Ne glede na splošno stanje gospodarstva v Jugoslaviji bodo vedno delovne organizacije, ki bodo stale boljše, kjer bodo ljudje boljše nagrajeni, kjer bodo prijetnejši odnosi, zato je razumljiva naša želja, da se trajno prištejemo med nje. Najbrž bi se slepili, če bi trdili, da bomo skokovito napredovali in da se bo standard naših delavcev hitro dvigoval, ker se moramo soočiti s spoznanjem, da je naša domovina kot celota v hudi gospodarski stiski in da bo potrebno žrtvovati marsikaj, da ohranimo normalni obstoj. Pri tem je naš delež lahko pomemben, predvsem v tem smislu, da je le dežela z dobrimi gospodarskimi subjekti lahko napredna in gospodarsko uspešna in mi smo kar pomemben del tega gospodarstva, vsaj v naši občini. Nekoč sem že zapisal, da nam slabših pogojev, kot jih imamo, skupnost skorajda ne more nameniti, in to trditev ponavljam, predvsem sedaj ko se vodijo na nivoju federacije in republike vse pogostejše razprave o nujnosti izenačitve turističnega gospodarstva z ostalim izvoznim gospodarstvom in o nujnosti večje usmeritve na izkoriščanje turističnih možnosti naše dežele.

Bolj ko se bodo zaostrovale razmere v gospodarstvu, večje bodo potrebe in možnosti za razvoj turizma, ki je poleg kmetijstva gotovo ena od primerjalnih prednosti našega bodočega gospodarskega razvoja. Žal včasih trenutne kritične razmere narekujejo najrazličnejše intervencije od zunaj, ki običajno dolgoročno niso koristne, so pa po oceni organov oblasti trenutno potrebne. Med te gotovo sodijo tudi interventni zakoni, ki začasno omejujejo predvsem porabo sredstev za osebne dohodke in ki naj bi povzročili normalno obnovo družbenega premoženja, s katerim skupaj gospodarimo. Če je res, da obstojajo v Jugoslaviji delovne organizacije, kjer so neodgovorno in brez premisleka delili tisto, kar niso ustvarili, potem je povsem upravičen ukrep oblasti, da z zakonom in z recepti uokvirijo takšno neodgovorno obnašanje. Mi lahko trdimo, da nismo med temi, saj smo vseskozi iskali pravo mero med sredstvi, ki smo jih uporabili za tekoče poslovanje in med sredstvi, ki smo jih vložili, zato da bi si zagotovili uspešnejše delo in pospešeni razvoj vnaprej. Res je, da je stopnja akumulativnosti tudi pri nas sorazmerno nizka (2,7%), kar pa ni posledica našega slabega gospodarjenja, pač pa nesorazmerno velikega deleža odhodkov, ki jih odvajamo za najrazličnejše splošne in skupne potrebe. In če k

temu dodamo še dejstvo, da smo že drugo leto oškodovani s tem, ko odstopamo skupnosti devizna sredstva praktično po uradnem tečaju, potem lahko ocenjujemo naše dosedanje gospodarjenje kot nadpovprečno uspešno.

Za vnaprej se moramo enako kot doslej zavedati dejstva, da nič ne pride samo po sebi in da se je potrebno za pridobitev vsakega gosta in za prodajo vsakega litra vode posebej naporovati. Konkurenca v svetu je izredna in samo najsposobnejši bodo normalno in nemoteno gospodarili in v tej skupini bi radi bili tudi mi. Pozabiti moramo na čase, ko smo ob začetku leta pripravili načrt in potem samo občasno ugotavljali, kako se izvaja, ker smo zajadrali v obdobje, ko moramo skoraj vsaki dan preverjati ali so naši načrti ustrezni, ali so dosegljivi in na novo sprejemati dodatne ukrepe in dodatne usmeritve glede na situacijo, ki se zelo hitro menjuje. Pri tem je pomembna vloga slehernega posameznika in velik korak bomo naredili, ko bomo spremljali delež vsakega posameznika in ga glede na to tudi nagrajevali. Gotovo je za pozdraviti odločitev TOZD-a Zdraviliška dejavnost, da se ugotavlja rezultat posameznih poslovnih enot in da se na to veže tudi višina osebnih dohodkov. Za pozdraviti in za spoštovati je tudi zahtevo, delavcev tega TOZD-a, da se

podoben sistem, v načelu pa nagrajevanje po delu, uveljavi tudi v ostalih enotah delovne organizacije Zdravilišča, če izvzamemo Polnilnico, kjer je že vrsto let pretežni del delavcev nagrajenih po proizvodnosti. Delavci v TOZD-u vzdrževanje in v skupnih službah se bomo morali veliko bolj kot doslej angažirati, da sledimo zgledu TOZD Zdraviliška dejavnost ne samo zaradi njihove zahteve, pač pa tudi zaradi potrebe, da povečamo produktivnost in uvedemo pravičnejše nagrajevanje tudi za vse ostale delavce v Zdravilišču. To nalogo ne bi smeli jemati kot obveznost, ampak kot pravico nadpovprečno pridnih delavcev, da dobijo več od tistih, ki so povprečni in podpovprečni. Vsa ta prizadevanja vodijo v bistvu k bolj odgovornemu obnašanju vsakega posameznika k iskanju racionalnejših oblik, k štednji in dvigovanju kakovosti, kar bi naj dalo boljši finančni rezultat in boljši osebni položaj vseh delavcev Zdravilišča. Sistem nagrajevanja po delu v končni fazi vodi v večanje dohodka in v večje nagrade tudi tistim, ki dobijo najmanj. Predvsem pa mora voditi v večjo kakovost, ker je edino kakovost tista, ki nas uvršča v razred najboljših, kamor gostje radi prihajajo in kjer tudi visoke cene niso nesprejemljive. Sicer ne bo lahko, vendar imamo vse pogoje in razloge za samozaupanje in vero v prihodnost.

Darko Bizjak

Kaj povedo poslovni rezultati za prvih 6 mesecev letošnjega leta?

Obseg dejavnosti je v temeljni organizaciji **Zdraviliška dejavnost** opredeljen s številom nočitev, opravljenih zdravstvenih storitev in izvenpension-sko porabo v gostinstvu. Po večletnih ocenah je na vsako prodano nočitev cca 80% izvenpension-ske porabe. Za leto 1987 smo prvotno planirali skupno 402.000 nočitev, kar je pomenilo 6,5% več kot smo dosegli v letu 1986. V mesecu juniju smo plan zmanjšali za 23.000 nočitev. Tako je skupni plan 379.000 nočitev, od tega 362.000 nočitev v nočitev, od tega 362.000 nočitev v hotelskih kapacitetah in 17.000 nočitev v zasebnem sektorju in pomeni enak plan kot je bila realizacija preteklega leta.

Glede na to, da ima temeljna organizacija sezonski značaj poslovanja, prvo polletje ne predstavlja polovico letnega plana, ampak 42% skupno planiranih nočitev.

Poglejmo kako smo izpolnili svoja predvidevanja ob polletju in primerjajmo rezultate s planom in preteklim obdobjem:

	doseženo 1987	plan	doseženo 1986	indeks 87:P1	87:86
NOČITVE SKUPAJ	157.976	162.000	174.750	98	90
od tega v Hotelih	154.452	155.000	166.531	100	93
Struktura:					
— nočitev domačih samoplačnikov	61.092	65.800	77.693	93	79
— nočitev gostov na družbene stroške	35.988	32.800	33.601	110	107
— nočitve tujih gostov	60.896	63.400	63.456	96	96
Struktura tujih gostov:					
- Avstrija		36.974		37.862	97
- Italija		12.284		12.670	97
- Nemčija		7.471		8.042	
- Švedska		620		714	
- Izrael		55		59	93
- ostale države		3.492		4.109	85

Iz zgornjega prikaza nočitev lahko vidimo, da so nočitve v hotelih v primerjavi s planom dosežene, v primerjavi z lanskim letom pa jih je 7% manj. Ob tem ugotavljamo, da je večina izpada pri domačih samoplačnikih, kar je skoraj sigurno posledica manjše kupne moči — to je vse večje inflacije.

Tudi pri tujih gostih beležimo 4%-no

zmanjšanje tako v primerjavi s planom kakor tudi s preteklim letom, vendar je ocena prodajne službe, da bo izpad nadomeščen v mesecih, ki sledijo.

Povprečna doba bivanja znaša v letošnjem letu 8,8 dneva, v letu 1986 pa je bila v istem obdobju 9,0 dneva. To pomeni, da je le-ta krajša za 3%.

V zdravstvu so v tem obdobju opravili:

	1987	1986	indeks
zdravniških pregledov skupaj	42.111	42.300	100
od tega:			
— ambulantni pregledi	18.968	20.978	90
— instrumentalni pregledi	1.347	1.096	123
— ostali specialistični pregledi	5.928	5.895	101
— pregledi medicinske rehabilitacije na stacionariju	15.868	14.331	111
postopki fizioterapije skupaj	155.937	145.238	111
medicinsko športna rekreacija	12.163	9.655	126

Iz tabele je razvidno da je skupno opravljeno enako število zdravniških pregledov kot lani, struktura pa je ugodnejša, saj so v porastu instrumentalni in ostali specialistični pregledi, ki zahtevajo sicer več časa, vendar je finančni učinek bistveno ugodnejši. Postopki v fizioterapiji so povečani za 11% kar je izredno ugodno in kaže na to, da imamo več storitev po napotnicah. Dejavnost medicinsko športne rekreacije je v razmahu in je povečana od lansko letne za 26%.

Obseg dejavnosti v temeljni organizaciji **Polnilnice JE OPREDELJEN S PRODAJO PROIZVODOV POLNILNICE**. V planih za tekoče leto smo predvidevali povečano proizvodnjo in pro-

dajo za cca 7% in tako planirali 44 milijonov steklenic pijač in 5.000 ton plina CO₂. Tak plan je bil pogojen z realizacijo odkupa stavbe v Trogiru in ureditev skladišča naših proizvodov. Glede na to, da do realizacije tega sklepa ni prišlo, je tudi Polnilnica pristopila k popravku plana za 800 tisoč steklenic pijač. Skupni plan pijač znaša tako 43,2 milijona steklenic pijač ter 5.000 ton plina CO₂. V Polnilnici predstavlja polovica leta tudi polovico realizacije, saj pomeni 21,9 milijona steklenic pijač v prvem polletju 50,8% celotnega plana.

V spodnji tabeli je prikaz doseženih planiranih rezultatov in primerjava z istim obdobjem preteklega leta

	realizacija 1987	plan 1987	realizacija 1987	indeks 87:P1	indeks 87:86
SKUPAJ PIJAČE	22.050	21.950.000	21.462.122	100	103
od tega:					
— DONAT Mg	12.578.652	13.100.000	12.428.560	96	101
— ROGAŠKA	7.334.543	7.100.000	7.205.346	103	102
— TRIMVIT	2.084.826	1.750.000	1.774.051	119	118
Plin CO ₂	2.585.075	2.490.000	2.364.035	104	109
od tega					
v cisternah	1.847.550	1.640.000	1.613.510	113	115

Iz prikaza ugotavljamo, da so pričakovani rezultati v prvi polovici leta doseženi odnosno preseženi, saj je indeks prodaje pijač v primerjavi s planom 100 in v primerjavi z lanskim letom 101. Pri tem je presenetljivo, da je v letošnjem letu povečana predvsem prodaja brezalkoholne pijače Trimvit (indeks do plana 110 in indeks v primerjavi s preteklim letom 118), kjer že dalj časa beležimo padec prodaje.

Planirana prodaja plina CO₂ je bila

povečana za 10%, kot vidimo iz podatkov je presežena za 4%, v primerjavi z lanskim letom pa za 9%.

Za obseg dejavnosti temeljne organizacije **Vzdrževalna dejavnost** in **DS Skupne službe** nimamo fizičnih kazalcev, zato izražamo obseg dejavnosti v številu opravljenih delovnih ur. V obeh dejavnostih je v letošnjem letu nekaj več ur kot v preteklem letu, vendar izhajajo iz organizacijskih sprememb.

Planska služba

vnemo širijo, modernizirajo in razvijajo tudi vsa ostala zdravilišča in ostali turistični kraji doma in po svetu. Stati na mestu pomeni nazadovati, nazadovanje pa vodi v pozabo. Če bomo hoteli loviti korak z razvojem zdraviliškega turizma in turizma nasploh, bomo morali vlagati in to spoznanje držati kot pribito.

Možnosti vlaganja pa so izredno omejene, predvsem zaradi težke gospodarske situacije, zaradi položaja, v katerem se turizem in zdraviliški turizem nahajata v odnosu na ostale gospodarske panoge v Jugoslaviji in zaradi usmeritve naše družbe, ki glede naložb daje poudarke vsem drugim panogam, kljub temu da ima turizem besedno podporo. Lastnega kapitala, ki bi ga ustvarili v obliki ostanka čistega dohodka je tako malo, da komaj pokrivamo najnujnejša popravila in vzdržujemo zdraviliško jedro, pa še za to moramo iskati sovlagatelje, pri čemer nam že nekal let zelo zavzeto pomaga Sava iz Kranja. Denarja, ki bi ga pod ugodnejšimi pogoji za potrebe turizma namenjale poslovne banke skorajda ni, čeprav imajo dober name, vendar se vselej ustavi pri zelo nizkih zneskih, ki nikakor ne pokrivajo naših želja. S spremembo deviznega zakona je popolnoma upadel interes drugega gospodarstva, da bi zaradi oskrbovanja z devizami vlagali v turistične organizacije, ker je pač poslej sistem takšen, da devizna sredstva zagotavlja federacija preko Narodne banke. In če vse te možnosti seštejemo, potem smo lahko zelo zadovoljni, če zagotovimo sredstva za "kumštvo" rečeno enostavno reprodukcijo, o razširjeni pa niti sanjati ne moremo.

Pri takšnem stanju, ki je kar se tiče naložb, zelo kritično, pa se ponujajo najrazličnejši partnerji iz inozemstva, ki so pripravljeni vložiti večja sredstva, seveda ob tem, da vsak zastopa tudi svoje interese. Takšnih, ki bi iz čiste ljubezni do Jugoslavije ali do Rogaške Slatine dajali ugodna sredstva, ni in je samo od naše sposobnosti odvisno, ali bo interes tujca bolj ali manj zadovoljen. Oblike, ki se ponujajo, ki pa jih naša zakonodaja še povsem ne omogoča, čeprav se o tem na veliko govori in obljublja, so predvsem:

- sovlaganje (joint ventcher), pri katerem prevzema tuj partner razen pravic iz ustvarjenih rezultatov tudi odgovornosti in ustrezni del rizika,
- dolgoročni zakup (time sharing) po katerem tuj partner zakupi del obstoječih kapacitet ali kapacitet, ki se bodo šele izgradile, s tem da zakupnik plača vnaprej za obdobje, za katerega se dogovorimo (10, 20 ali celo 30 let). Po tem načrtu tuj partner koristi zakupljene kapacitete, s tem da priznava za ves čas tudi tekoče stroške. Gostje, ki

Tuj kapital - vzvod hitrejšega razvoja!

Pre dnevi me je nek novinar, ki sem mu pripovedoval o možnostih naložb tujih partnerjev v Rogaški Slatini, na kratko zavrnil: "A, tako? Torej boste začeli razprodajati našo lepo domovino!" Globoka in resna misel, ni kaj. Tudi meni je dala veliko misliti, zato bi vsa ta razmišljanja strnil v naslednjem sestavku.

Razvoj Zdravilišča Rogaška Slatina, obnova vseh obstoječih objektov, redno in razširjeno investicijsko vzdrževanje in možne planirane novogradnje so pogoj našega bodočega razvoja in dela. O tem smo naštetokrat govorili na naših zborih, na samoupravnih organih, ob spoznanjih, da se z veliko

- na ta način prihajajo, pa posebej plačujejo hrano, zdravstvene storitve in vse ostale usluge, ki jih koristijo,
- izgradnja turističnih zmogljivosti z odplačevanjem na obroke (leasing), pri čemer tuj izvajalec izgradi npr. hotel, financira ga običajno družba različnih inozemskih sovlagateljev, za katerega del cene poravnamo glede na zmožnosti takoj, ostalo pa v obrokih, v dobi najkasneje do 15 let. V tem času je tuj partner lastnik objekta, ki pa ga postopno odplačujemo kot npr. avto na kredit ali kaj podobnega.
  - klasični kredit, kjer tuja banka, druga finančna organizacija ali celo izvajalec da kredit po ustreznih obrestnih meri na določeno dobo. Take naložbe so doslej bile edine in običajne v Jugoslaviji. Pomembna je še garancija lastne banke ali države, da bo kredit v roku in v deležih, kot je s pogodba mi določen, tudi vrnjen.

Vse omenjene oblike, od katerih prve tri še v praksi ne živijo, so v svetu zelo poznane. Na ta način je bila zgrajena turistična ponudba v Španiji, tudi v Italiji, na Madžarskem, v zadnjem času na Poljskem in še marsikje v svetu. Postavlja se vprašanje mojega novinarja, ali to pomeni razprodajo lepe domovine? Odgovor je, NE, čeprav bi bila veliko boljša varianta, če bi imeli lastne akumulacije toliko, da bi se lahko obnavljali in razvijali z lastnim denarjem, vendar tega niso uspeli nikjer, pa najbrž tudi mi ne bomo, še posebej ne v teh težkih gospodarskih razmerah, v katerih smo in ki nas še v prihodnosti čakajo. Resnica je, da z vsemi oblikami tujih naložb pristajamo za določen čas, dokler obveznosti ne poravnamo, na določene vplive tujih partnerjev, ki si tako pridobijo pravico, da se mešajo v naše tudi notranje poslovanje, predvsem pri prvih treh oblikah, s tem da je klasičen kredit zaradi visoke obrestne mere najmanj ugoden. Seveda je vprašanje, kakšno je to mešanje in ali se s tem odpovedujemo samostojnosti, lastnini nad našimi objekti, in dobrinami, ali bi morali po- slej delati po diktatu nekoga drugega.

Mislím, da so takšna ugibanja povsem netočna in neupravičena, ker ima odgovornost tujega vlagatelja, ki jo z oblikami sovlaganja prevzema, tudi svoje pozitivne strani. Predvsem je pomembno, da skrbi za polnjenje naših kapacitet, ker je od tega odvisno ali bo dobil pravočasno in v železnem obsegu vrnjena vložena sredstva. Druga odvisnost njegovega deleža je od kakovosti naših storitev, ki se bo odražala v počutju in razpoloženju gostov, kar je nova vzpodbuda za naša stalna prizadevanja na področju kakovosti. Na ta način bi dobili nove

gostinske zmogljivosti, ki bi odgovarjale kriterijem mednarodne turistične ponudbe na ravni, ki si jo želimo in ki bi nas popeljala v cenovno višji razred turistične ponudbe.

Tako! Zdaj pa tehtajmo prednosti in slabe strani in se potem opredelimo do problema in vprašanja, ki smo si ga zastavili. Seveda si moramo postaviti še eno vprašanje. Ali imamo sploh kakšne druge možnosti za hitrejši razvoj?

Zadolženi in po poslovodni funkciji odgovorni delavci Zdravilišča že dalj časa navezujemo stike, iščemo variante, kontaktiramo z najrazličnejšimi partnerji, da bi pripravili ustrezne predloge za tuje naložbe. Nobena pogodba še ni podpisana, noben dogovor še ni dokončan, o predlogih

bomo še imeli priliko na široko razpravljati v kolektivu. Torej bo končna odločitev v vsakem primeru odločitev samoupravnih organov in takrat bomo na konkretnem primeru lahko podrobneje pregledali dobre in slabe strani. Pričujoč članek naj ima namen, da vzbudi razmišljanja, predvsem pa tudi iniciative po načelu, da veliko ljudi, veliko ve. Še ta namen ima, da ne delamo iz običajnega mednarodnega finančnega posla "bav, bav", v končni fazi je pri vseh oblikah tujih naložb po odplačilu vse spet naše. Najbrž je sedaj najmanj primeren čas, da bi se šli ponosa in ideoloških predsodkov, ker je končni cilj vseh prizadevanj lepše življenje naših ljudi in možnost za uspešno življenje in delo naših zanamcev.

Darko Bizjak

Je bil naš optimizem preuranjen?

Drage bralke in bralci!

Že je kazalo, da bomo premaknili voz z mesta. Bili smo ponosni na prve rezultate in polni optimizma za v prihodnje, čeprav ni nihče naivno mislil, da bo naše delo lahko in da bo poslej teklo samo po sebi.

"Malce nenavaden uvod", boste rekli. Pa vendar ne morem drugače. So-dim namreč, da je prišel čas, ko moramo odkrito spregovoriti o naših Vrelcih ter problemih in tegobah, s katerimi se srečuje uredniški odbor pri njihovem nastajanju. Ponovno tvegam zamero, ki pa me, če bo moje pisanje vsaj delno doseglo svoj namen, prav nič ne skrbi. Navsezadnje pa sem dolžan prenesti tudi to, saj konec koncev prejemam honorar... in to uredniški...

Sedanji uredniški odbor je prevzel svojo nalogo v nezavidljivih razmerah. Vrelci, to tradicionalno interno glasilo naših delavcev je (kot se pogosto dogaja tudi drugje) nenadoma "izdihnilo", česar po mnenju vidnih članov naše delovne skupnosti nikakor ni bilo mogoče tolerirati. Strinjali smo se s takšno oceno in nekaj laičnih entuziastov nas je prevzelo odgovornost za njegovo ponovno oživitev; seveda (kot se pogosto dogaja tudi drugje) ob glasnih zagotovilih o skupnih prizadevanjih, pomoči, sodelovanju... itd. vseh "zainteresiranih in odgovornih dejavnikov".

Kdo si ti dejavniki? Kaj bi zgubljali čas z njihovim naštevanjem, saj vemo kdo so oziroma kdo bi naj bili!

Sicer pa, ne tarnajmo, saj vendar imamo uredniški odbor, ki prejema honorar, sam celo uredniškega....

Tu bi lahko končali z ugotovitvijo, da kljub... karavana xxxx še vedno hiti dalje; kam, to je seveda drugo vprašanje, ki zopet terjá nehvaležen odgovor. Gotovo bi ga moral dati uredniški odbor saj prejema... itd., itd.

Bodimo resni. Čas in razmere nikakor nista primerna za zbijanje šal iz resnih stvari, čeprav tudi kanček dobre volje ne more škodovati.

Dragi bralci!

Kaj bi se ponovno prepričevali o pomenu informiranja v spletu naših medsebojnih samoupravnih odnosov, o dejstvu, da je soočenje različnih mnenj gibaló družbenega in vsakršnega razvoja ter temelj pri uresničevanju pluralizma samoupravnih interesov in še bi lahko naštevali. Skratka: sodelovanje v informativnih sredstvih je pravica in dolžnost vsakega delavca, dolžnost poslovodnih in delavcev s posebnimi pooblastili ter odgovornostmi, obveznost družbenopolitičnih in samoupravnih organov ter njihovih vodilnih kadrov; gre torej za razmerje med obveznostjo in dolžnostjo na eni ter odgovornostjo (tisto pravo — neposredno in osebno) na drugi strani. In še za nekaj gre: za iskreno željo ter utemeljeno pričakovanje uredništva, da soustvarjamo Vrelce vsi, ki želimo in imamo kaj povedati, če tudi gre samo za drobno presmico ali malo manj izvirno šalo. Računamo na vas...

vaš urednik

KOLO ZGODOVINE TEČE DALJE, PA VENDAR...

Tvegam, da bom obdolžen nepoznavanja temeljnih načel dialektike. Ne trdim, da bi strokovnjak ne našel luknje v mojih razmišljanjih, ki me vse pogosteje in ne da bi to posebej hotel, vodijo v svet aktualnih družbeno-ekonomskih in političnih dogajanj današnje stvarnosti. "Nič huđega", si pravim, če te kakšen posebej verziran poznavalec zaloti pri spanju, saj ne more biti narobe, če včasih slediš glasu namesto tolikokrat ponavljenim in že skorak praviloma v celofanu izrabljenih političnih fraz zavutih besedičenj. "Morda", pravim nekoliko nesiguren v svoj prav, pa nam ravno tega manjka: več srčnosti in manj verbalnih dokazov svoje pripadnosti.

Tokrat me misli vodijo, tik pred 27. april - Dan osvobodilne fronte - v tiste, za slovenski in vse jugoslovanske narode tako usodne dni, ko je šlo, mislim, da ne pretiram, za preživetje. Vračam se v čase, ko ni bilo priložnosti niti časa za dolgovezno samodokazovanje posameznikov, temveč so odločilno vlogo odigrali človeška vest, dejanja in srčnost, predanost ideji bratstva in enotnosti ter neomajno zaupanje v lepši in boljši jutrišnji dan. Vračam se v čase, ko je pričela dobivati dolgotrajna borba za dostojanstvo delovnega človeka in njegovo odločilno vlogo v družbi, svoj stvaren in nujen epilog.

"Kaj pa nakladaš" bodo rekli "radikalni" borci za izhod iz današnjih, izredno zapletenih družbenoekonomskih in političnih razmer. "V sedanjih resnih časih ni mesta za sentimentalno obujanje spominov, kolo zgodovine teče dalje. Z akcijo je treba prevladati nastale težave. To je edina pot..."

Seveda imajo prav, kot vedno. Sam pa bi rad vsaj za trenutek usmeril naše misli v čas, ko so vsi svobodni ljudje, napredni in predani ljudje pozabili na svoje različnosti in enotno, zavedajoč se posledic, ki jih lahko prizadanejo, stopili nevarnosti nasproti s trdno vero, da ni sile, ki bi mogla preprečiti njihovo odločitev. "Osvobodilna fronta", to je bil odgovor na vprašanje ali bomo preživel.

Morda pa le nisem zagrešil kakšne usodne napake, če verjamem tudi danes v izvorna izročila OF in sem trdno prepričan, da je prav v njih kažipot iz sedanjih kriznih razmer, in če verjamem, da so "frontno" delovanje socialistične zveze, njena: odprtost, demokratičnost, množičnost in iniciativnost dejstva, ki vodijo k izhodu. In seveda "srčnost" vseh nas, ki hočemo, znamo in verjamemo. Pa ne samo z besedami in na papirju.

J. D.

Naj nam bo za vzgled

Tudi letos, kot vsa leta doslej, smo v občini nadvse slavnostno proslavili 1. maj in 27. april, dva pomembna pomnika v revolucionarni zgodovini delavskega razreda in socialistični revoluciji slovenskega in Jugoslovanskih narodov. Številne prireditve so dosegle svoj vrhunec z občinsko proslavo dneva OF v Šmarju pri Jelšah ter na tradicionalnem prvomajskem srečanju delovnih ljudi in občanov na

Boču, ki sta ga organizirala Občinska sveta zveze sindikatov Šmarje pri Jelšah ter Slovenska Bistrica.

Obe praznovanji sta bili tudi letos obeleženi s podelitvijo zaslužnih priznanj (srebrnih znakov ZSS in srebrnih značk OF) tistim posameznikom in organizacijam, ki so s svojim preteklim delom, zavzetostjo ter požrtvovalnostjo dosegli za našo družbo posebej pomembne dosežke.

Srebrne znake zveze sindikatov Slovenije, ki jih podeljuje Obč. svet ZSS Šmarje pri Jelšah so ob tej priložnosti prejeli:

- Sajko Tončka iz Zdravilišča Rogaška Slatina
- Klokočovnik Anton iz Steklarske šole Rog. Slatina
- Rupret Rozalija iz TOZD "Dekor" Kozje
- Obradovič Vojo iz Steklarne "BK" Rog. Slatina
- Županič Franjo iz Steklarne "BK" Rog. Slatina
- Moški pevski zbor iz Kostrivnice

Srebrne značke Osvobodilne fronte, ki jih podeljuje OK SZDL Šmarje pri Jelšah so si zaslužili:

- Slivnik Štefka iz Zdravilišča Rogaška Slatina
- Halužan Jože iz Rog. Slatine
- Jazbinšek Franc iz Podčetrčka
- Jošt Anton iz Kozjega
- Kidrič Martin iz Stojnega sela
- Jože Romih iz Šmarja pri Jelšah
- Štus Dani iz Lesičnega
- Zrinjski Boris iz Šmarja pri Jelšah
- Nogometni klub "Steklar" Rog. Slatina.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo in jim želimo nadaljnje uspehe.

Posebej tople čestitke pa veljajo nagrajencem iz naših vrst: Sajko Tončki in Slivnik Štefki, na kateri smo ponosni. Njuno dosedanje predano in zgledno delo dokazuje, da sta prišli

priznanji v prave roke. Pričakujemo in želimo, da bodo njuni dosežki vzpodbudili tudi ostale med nami k zavzetemu in predanemu delu, ki edino vodi iz dosedanjih zaostrenih razmer. Sledimo jima torej!

D. J.

VRELCI – glasilo delavcev Zdravilišča Rogaška Slatina. Izdajatelj: Konferenca osnovnih organizacij sindikata Zdravilišča Rogaška Slatina. Glavni in odgovorni urednik: Jože Drogenik, tehnični urednik: Tone Slivnik, Lektor Vlado Kern, tisk: Tiskarna FOTOLIK Celje. Izhaja mesečno v nakladi 1000 izvodov in ga prejemajo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na osnovi mnenja republiškega sekretarja za informacije št. 421/72.

Proslava na Boču

Kot vsako leto doslej smo se tudi letos za 1. maj zbrali delavci iz občin Šmarje in Slovenske Bistrice pri planinskem domu na Boču.

V lepem sončnem dnevu se je okrog improvizirane tribune ob spomeniku padlim partizanov zbralo okrog pettisoč ljudi. Organizator letošnje proslave PRAZNIKA DELA je bil Občinski sindikalni svet Slovenska Bistrica.

Med programom, katerega so nam pripravili folklor iz Pregrade, recitatorji iz Slov. Bistrice in godba na pihala iz Slov. Bistrice so bili podeljeni tudi srebrni znaki ZSS prejemnikom iz obeh občin. Uradnemu delu programa so sledila športna tekmovanja in kot je na Boču že tradicija, zabava s plesom, ki je trajala pozno v noč.

Jože Herič

Obveščanje in obveščенost - temeljna pogoja za razvoj socialističnega samoupravljanja

Pod okriljem občinskih sindikalnih svetov bratskih občin iz SR Slovenije in SR Hrvatske potekajo med njimi intenzivne, plodne ter vsestranske oblike sodelovanja na številnih področjih življenja in dela. Za manj informirane naj povem, da so ti stiki oz. sodelovanje že tradicionalni, saj njihovi začetki segajo v leto 1961 (16. 9. 1961) ko je bila podpisana listina o pobratenu občin Čakovec, Ivanec, Klanjec, Koprivnica, Krapina, Lendava, Maribor-Tezno, Ormož, Pregrada, Ptuj, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah in Varaždin.

Tokrat je bila na pobudo ter pod okriljem Odbora za informiranje in dokumentacijo bratskih občin SRH in SRS — Ptuj 87 ter komisije občinskega sveta zveze sindikatov Ptuj za informiranje in dokumentacijo organizirano 3. tradicionalno posvetovanje organizatorjev obveščanja v združenem delu, združeno z razstavo glasil in drugih pisnih informacij združenega dela bratskih občin iz SRH in SRS. Posvetovanje je potekalo v obliki okrogle mize na temo "Informiranje in usposabljanje delavcev za samoupravljanje in delegatsko odločanje".

Prireditelji so s srečanjem obeležili tudi Dan Samoupravljalcev Jugoslavije z udeležbo na slavnostnem zboru delavcev Hotela "Cekin", kjer so bila podeljena zaslužnim udeležencem posebna priznanja.

Sama vsebina "okrogle mize" je bila izredno pestra in bogata, saj so kolegi iz občin Ivanec, Krapina, Pregrada, Lendava, Ormož in Slovenska Bistrica pripravili zanimive uvodne referate, v katerih so vsak po svoje predstavili svoje bogate izkušnje na področju informiranja, vključno z uspehi, problemi in težavami, s katerimi se srečujemo pri vsakodnevem delu.

Preveč časa in prostora bi bilo potrebno, če bi hoteli podrobno poročati o vsebinsko bogati razpravi, ki se je razvila po predstavitvi uvodnih tem. Zato smo zaenkrat (več o tem morda v eni naslednjih številkih Vrelcev), pripravili le nekaj najpomembnejših ugotovitev ter stališč, ki jih podajamo v močno zgoščenem povzetku:

- Informiranje in informiranost sta temeljna predpogoja za samoupravno in delegatsko odločanje. Delavski razred brez informiranosti ne more opravljati svoje funkcije oblasti. Star pregovor namreč pravi, da ima oblast tisti, ki razpolaga z informacijami. Na tem področju je sicer precej storjenega vendar še zdaleč ne dovolj. Temu gre pripisati tudi določene anomalije v sistemu socialističnega samoupravljanja, v katerem brez informiranosti ni moč tvorno delovati.
- Ko govorimo o informiranju moramo imeti pred seboj komplet splot možnosti in načinov informiranja od časopisov vseh vrst (osrednjih, lokalnih, tovarniških itd.) biltenov ter drugih podrobnih periodičnih edicij; nujna sestavina informiranja so med drugim; tudi lokalne radijske postaje, razglasne postaje itd.
- Za samouprav. delegatsko in splošno informiranje so se izkazale za izjemo učinkovite tudi druge oblike informiranja med njimi zlasti (okrogle mize), naravnane na aktualne teme. Takšne oblike praviloma rodijo veliko odmevnost tako, da se informacija širi hitro in neposredno od subjektov do subjekta. Kolegi so poudarili dobre izkušnje s temami o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu, ustave, dogodkov na Kosovu, splošne družbeno-ekonomske situacije itd. Seveda terja takšna oblika informiranja temeljito in popolno strokovno tehnično pripravo, kvalificiranost moderatorjev itd., predvsem pa polno razumevanje in sodelovanje subjektivnih činiteljev, v združenem delu predvsem sindikatov.
- Učinkovit sistem informiranja terja ustrezen nivo potrebnih kadrov. V združenem delu so to profesionalni novinarji ali delavci, ki delujejo profesionalno na tem področju. Njihov položaj je še mnogokje neopredeljen, od samega statusa do nagrajevanja. Pogosto imajo nepremostljive težave pri zbiranju informacij, njihovi obdelavi, zlasti pa pri interpretacijah, kadar gre za "vroče teme" in težnjo posameznih struktur, da ne pride do globljih razprav o neprijetnih dogodkih in okoliščinah. Karakteristična je bila razprava enega izmed odgovornih urednikov tovarniškega glasila, ki je s statistično natančnostjo predstavil senčno plat svojega dela in prizadevanj; interpretiral je podatke o tem, kolikokrat v svoji karieri doslej se je zagovarjal pred strokovnimi kolegiji, poslovodnimi delavci, vodstvu DPO in celo, čeprav zveni skoraj neverjetno, pred sodiščem. Njegov primer nazorno

kaže, kako trda je pot informatorja (urednika), ki sledi svojemu znanju, vesti in prepričanju, kljub tendencam, da bi postal oziroma ostal "pisec po naročilu". Povsem jasno je torej, zakaj toliko pripomb o sredstvih, načinu in vsebini informiranja v združenem delu; redki so delavci, ki kljub neljubim epizodam vztrajajo na začrtani poti.

- Učinkovito samoupravno in delegatsko informiranje terja vsebinsko poglobljenene oblike informiranja med vsemi (govorimo o nivoju občine), v občini sicer pa tudi širšimi informativnimi sredstvi. Samo splot vseh vrst informiranja, sodelovanje ter izmenjavi izkušenj, nenehno usposabljanje in izobraževanje itd. lahko dajo ustrezne rezultate. Zato je treba odstraniti plotove, ki so tako ali drugače nastali v posameznih okoljih zlasti pa predsodke o tem, da je širjenje (zlasti kadar gre za manj prijetne stvari) informacij v škodo sredini, iz katere izvirajo.
- Informiranje, kot neločljive sestavine samoupravnega delegatskega sistema torej ne gre nalagati zgolj na pleča posameznikov in pri tem zreducirati vlogo družbenih činiteljev na aktivnosti, ko nosijo včasih že enake cenzure. Prav na tem področju nosi sindikalna organizacija nedeljivo odgovornost, ki jo mora uresničevati dosledneje kot doslej.

- Zanimive so izkušnje tovarišev iz Slovenske Bistrice, ki se nanašajo na delovanje kluba samoupravljalcev. V tej občini so namreč dosegli, (gledano v republiškem merilu) na tem področju zavidljive uspehe. (Mimogrede vprašanje: Kaj je z našim, svojčas tako aktivnim klubom? Ali si smemo dovoliti, da bo njegova nekajletna agonija trajala v nedogled?).

V omenjeni občini ima klub samoupravljalcev dvojno vlogo: izvaja oblike samoupravnega in delegatskega izobraževanja (izključno preko Delavske univerze) hkrati pa je akter učinkovitih in med delavci ter občani dobro sprejetih oblik informiranja, med katerimi so zlasti pomembne "okrogle mize" o aktualnih temah današnjega časa.

Ni torej razlogov za pri nas pogosto prisotno prepričanje, da so klubi samoupravljalcev preživeta oblika dela, kar bi naj utemeljevalo životarjenje takšnega kluba pri nas. Nujno je torej zavzeta akcija za oživitve dela, pri čemer nedvomno igra osrednjo vlogo nov samoupravni sporazum o vsebini dela ter financiranju te dejavnosti.

Po vsej verjetnosti to skopo poročilo ne rabi posebnih zaključnih besed. Skoraj vse ugotovitve lahko brez bojazni o nekritičnosti, prenesemo tudi na naša tla. Začnimo torej!

Jože Drofenik

**OBIŠČITE MUZEJ GRAFIČNE
UMETNOSTI XVI. — XIX. STOL.
ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA**

Vpliv cen na obisk domačih gostov in struktura gostov nasploh

Cene... Cene? Kot storitvena dejavnost, ki pripravlja in "prodaja" storitve na prostem domačem in tujem trgu se srečujemo s tem vprašanjem praktično vsakodnevno.

Visoka stopnja inflacije vpliva na nenehno rast cen vhodnih elementov — input-a, ki so potrebni za pripravo in stroki primerno nudenje oz. prodajo storitev. Ob tem se cenovne škarje počasi a vztrajno zapirajo. Dejstvo, da

Tako smo se že nekajkrat znašli v neljubi zagati, ko je bilo treba že napovedane cene ponovno spremeniti. Kljub vsakokratnim ljubeznivim dopisom z razlagami in utemeljitvami za nastale spremembe smo si najbrž tu in tam zaradi tega le prislužili kakšno pripombo na naš račun. Sicer pa, kot potrošniki ali uporabniki storitev in proizvodov drugih, smo se lahko že vsi na lastni koži prepričali, da takšna

kupujemo na trgu, kjer imajo posamezni ponudniki monopolni položaj, prodajamo pa kar 85% storitev na prostem trgu, navaja na tovrstne logične zaključke. Zaradi močno izražene sezonskega značaja najnovejše jugoslovanske obmorske turistične ponudbe se porajajo še dodatne težave znotraj same turistične branže. Tako smo v zimskem času, pa tudi spomladi in jeseni priča celi vrsti "razprodaj" teh kapacitet.

V teh okoliščinah se kot ponudniki velikokrat znajdemo pred težko dilemo, kako cenovno politiko na domačem trgu, da bomo zagotavljali primerno zasedbo kapacitet ponuditi — za naš stroškovni obračun — sprejemljivih prodajnih pogojih. Prav prodaja vnaprej je tako močno prizadeta, saj je težko predvideti gibanje cen posameznih vhodnih elementov. Pri tem se soočamo z že kar vratomlnimi in nepredvidljivimi skoki cen. Čeravno smo nekdaj lepo navado, po kateri smo objavljali cene za celo leto vnaprej, že morali močno korigirati in v zadnjih mesecih napovedujemo cene za domači trg največ za 1 mesec vnaprej, predstavlja tudi ta mesec za našo uspešnost precejšen poslovni rizik.

pravila igre veljajo na celotnem domačem trgu. Interventni zakoni, ki veljajo letos, dajejo celotni tovrstni problematiki poseben pečat, saj velja za vso združeno delo, da bo treba zagotavljati primeren dohodek kljub revalorizaciji produkcijskih vložkov, sicer pa zmanjšati osebne dohodke oziroma pristopiti k pedsanacijskim programom, v skrajnem primeru pa tudi k sanacijskem postopku.

Jasno je, da v takšnih tržnih pogojih prihaja do nujnega prestrukturiranja gostov zdravilišča. Pri posameznih segmentih povpraševanja so te spremembe očitne. Ne smemo pozabiti na dejstvo, da smo skozi vsa leta imeli z domačega trga več obiska iz drugih republik, kot pa iz Slovenije, na kar je vplivala in vpliva indikacijsko področje in pa na tej osnovi prejšnja tradicija, da je Rogaška jugoslovansko in evropsko znano zdravilišče. Tako pri aranžmanih za individualne goste kot za goste, ki obiskujejo Rogaško na podlagi aranžmanov z delovnimi organizacijami, velja ugotovitev, da prihaja vse močneje do izraza različna kupna moč po posameznih republikah. Tako nabavljamo potrebne vhodne elemente ter plačujemo delo in sto-

ritve po visokih cenah, ki veljajo v naši ožji sredini, prodajamo pa na trg, kjer je kupna moč manjša.

Ob tem, ko ugotavljamo, da po sili razmer prihaja do prestrukturiranja naših domačih gostov, se morda premalo intenzivno ukvarjamo z vprašanjem ali je raven naše storitve zares takšna, da pokriva realna pričakovanja gostov. Ugotoviti moramo, da ob tem, ko nam upada obisk gostov iz drugih republik ne moremo več uspešno plasirati naše cenejše ponudbe — hotelov D in C kategorije, podobna pa je tudi slika pri zasebnih turističnih sobah. Velja namreč, da je zelo težko dobiti gosta, ki bi še bil pripravljen bivati v sobi, kjer ni kompletnega sanitarnega vozla — kopalnice ali tuša in stranišča.

Lahko torej zaključimo, da je klijentela močno selekcionirana in da kot takšna išče in pričakuje "šampionskega naslovu" ter oznakam kategorije na vratih hotelov De luxe, A, ipd., primerno kvaliteto storitev.

Naša usmeritev v tržno strategijo, pri kateri poudarjamo kvaliteto, tradicijo, ipd. pomeni nujno, da takšno raven storitev zagotovimo, ter nato skozi primerne prodajne cene, ki imajo takšno čvrsto podlago, zagotavljamo takšne ekonomske učinke, ki bodo pokrivali naša pričakovanja v zvezi z normalnim razvojem, s katerim se moramo vsaj izogniti stagnaciji ter v zvezi s primernim nagrajevanjem naših prizadevanj.

Več bo treba voditi računa o atraktivnosti ponudbe tudi za domačega gosta, kar pa ob kopici težav in zaviralnih mehanizmov nikakor ni lahka naloga.

Precejšen del bitke za večjo poslovno uspešnost na domačem trgu bo treba izboriti tudi na področjih notranjih odnosov. Motiviranje za večjo uspešnost, kakovost, uvajanje permanentnega usposabljanja, čimboljše prilagajanje organiziranosti, spremljajočim se pogojem za uspešno poslovanje bo moralo biti dopolnjeno tudi z izkoriščanjem vseh možnosti za racionalizacijo stroškov poslovanja, seveda, ne po liniji oz. logiki togih administrativnih modelov, marveč po kriterijih, ki jih mora upoštevati sodoben poslovni sistem v tržnih pogojih poslovanja. Le v interakciji primerne tržne in poslovne politike bomo lahko kos nalogam, ki se pojavljajo v teh zapletenih pogojih gospodarjenja.

Milan Zagoda

Op.

Intervju s tov. Sajko Tončko bomo objavili v naslednji številki.

ŠPORTNI BAZEN

Svojčas pravi biser poletne turistične ponudbe Rogaške Slatine je v preteklih dvajsetih letih doživljal neslavno usodo in se vedno utapljal v skupini objektov, ki so nam v Rogaški že kar odveč in čez katere bi številni sodobni načrtovalci najraje potegnili črto. Res je treba priznati, da je kopališče grajeno po tehnološki zasnovi, ki je bila nedvomno zadnji dosežek bazenske tehnologije, znane pred več kot 50 leti in se ne more meriti z nekaterimi kopališči, grajenimi v zadnjih letih. Ob tem je poleg slabega vzdrževanja tudi vedno bolj naraščajoči promet zmanjševal atraktivnost objekta. Zaradi načete bazenske školjke je veliko vode otekalo in s tem ni bilo možno zagotoviti primerne kopalne temperature. Prav tako ponudba ob kopališču, gostinska in rekreacijska, ni šla v korak s časom. Slabi kopalni pogoji, pa tudi neupoštevanje kopališkega reda, so redčili vrste kopalcev. Z razvojem termalnih zdravilišč v okolici — npr. Atomske, Krapinske idr. toplice in z izgradnjo odprtih kopališč v večjih krajih smo tudi mi v Rogaški kar pozabili na naš bazen in na dejstvo, da v Rogaški v poletnem času biva 1500 in več gostov in da skozi Rogaško v tranzitu potujejo številni turisti, domači in tuji, ki bi se prav tako v poletnih vročinah radi osvežili bodisi da so na potovanju po deželi na "sončni strani Alp" na poti na morje ali z morja itd. Pozabili smo na to, da turistični center, in "šampion turizma" kot je Rogaška zaradi tega postopoma, a vztrajno, izgublja na atraktivnosti in čarih, ki pomenijo motiv za obisk tudi takšnega, kot se radi pohvalimo, svetovno znanega zdravilišča. Da nam ob tem gosti že od konca marca naprej očitajo, da se nimajo kje sončiti, smo se že kar navadili in nas skorajda več ne prizadene. Takšna praksa sodi v naš vsakdan — vse prevečkrat se namreč dogaja, da reagiramo šele na pripombe gostov, premalokrat pa nam uspe goste prijetno presenetiti z novostmi v ponudbi, ki je aktualna v posameznem letnem času.

Turistični delavci tako pozabljamo, da se ta naš skupen, povezan — integralen zdraviliški turistični proizvod sestoji iz številnih drobnih domiselnih ponudb in aktivnosti, katerih cilj je, osnovno zdraviliško in namestitveno ponudbo napraviti čimbolj pestro, zanimivo, prijetno, priporočanja in nenazadnje obiska vredno.

Skrajni čas je torej bil, da začnemo intenzivno razmišljati o tem, kako ti- sto, kar Rogaški že imamo, čimbolje izkoristiti v prid turistične ponudbe. Tako se je porodila pobuda, da skupno s krajevnimi dejavniki pristopimo

k sanaciji Športnega kopališča in zagotovimo Rogaški nujno sestavino poletne turistične ponudbe za goste od daleč in od blizu - naše krajanke.

V zvezi s tem je že napravljen osnutek rekonstrukcije bazena, pripravlja pa se tudi idejna rešitev za optimalni izkoristek te enkratne bazenske arhitekture, ki ji daleč ni para. Že v marcu opravljeni razgovori s predstavniki Skupščine občine, Krajevne skupnosti Rogaška Slatina, predstavniki GOKOP-a TOZD Komunalna dejavnost ter dosežen dogovor o brezplačnem prenosu športnega kopališča z vsemi pripadajočimi pomožnimi prostori in upravljanje Zdravilišča. Akt o prenosu teh osnovnih sredstev bi moral biti podpisan v teh dneh. Na podlagi dogovora so že v teku aktivnosti v zvezi s prvo fazo sanacije pri čemer gre za popravilo, delno zapolnitev in zatesnitev bazenske školjke, urejanje garderobnih prostorov, sanitarij, pleskanje in barvanje objektov, urejanje ploščadi in urejanje razmerja pri kopališkem bifeju in kazuinu. Pri normalnem poteku del bi bazen lahko sprejel prve kopalce v začetku prihodnjega meseca. Prav tako bi hkrati s tem zagotovili potrebno gostinsko ponudbo ter nekatere elemente za športno rekreacijo (namizni tenis, ipd.).

S tem bo seveda narejen šele prvi korak na poti k ponovni oživitvi tega, že od nekdanj poletni rekreaciji namenjenega prostora. Z ureditvijo ploščadi, ki bi povezovala ta objekt s kulturnim domom bi pridobili večji prostor kjer bi bilo možno izvajati tudi primerne oblike večernih prireditev. Prestavitev ceste ob progo bo zagotovila več življenjskega prostora kopališču,

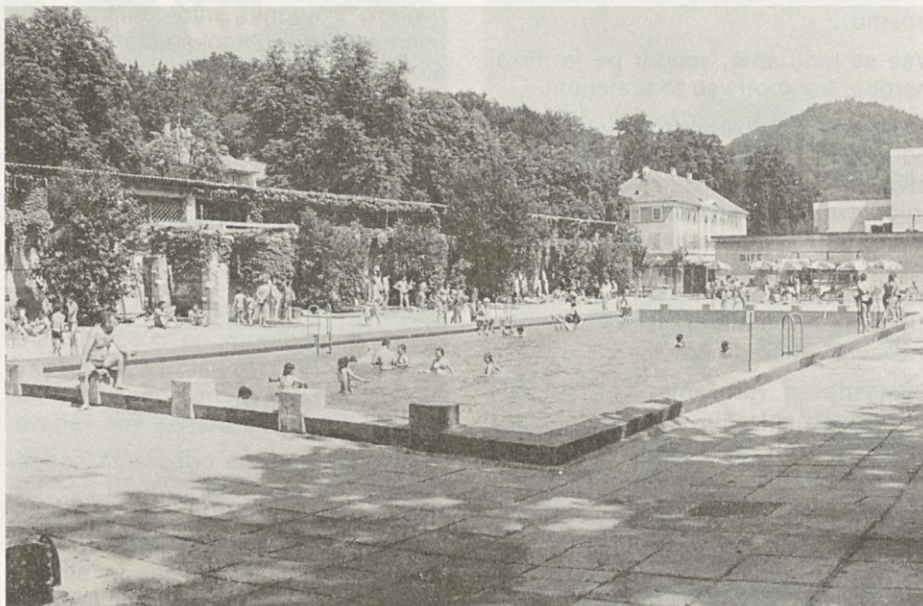
hkrati pa ponuja možnosti za izredno atraktivno ureditev celotnega prostora na relaciji od restavracije Sonce proti centru Rogaške. S primerno vsebino — to je z raznimi oblikami ponudbe za športno rekreacijo bo objekt lahko živel tudi v zimskem času.

Če se vprašamo po ekonomskih učinkih takšnega objekta potem bi za posredne efekte ob že napisanih argumentih veljalo reči, da je takšna ponudba nepogrešljiva v vsakem turističnem kraju. Tudi na inozemskem trgu je preko urejenosti poletne ponudbe možno pridobiti interes novih segmentov povpraševanja in novih tržišč ter tako povečati interes za obisk Rogaške v mesecih, ko nas tipična zdraviliška klientela, kot vse nam podobne ponudnike, pušča na cedilu. Predvsem velja to za meseca junij in julij. Dobro urejeno kopališče prav gotovo močno vpliva na image vsakega turističnega centra v poletnem času.

Z neposrednimi efekti je prav tako računati pri čemer pa bo od domiselnosti pri oblikovanju gostinske in rekreativne ponudbe odvisen dosegljivi iztržek. Očitno ni pričakovati, da bomo že v prvem koraku — to je v prvi sezoni polne učinke. Nedvomno pa bo tudi ta začetek, čeravno ne bo lahek, lahko ob dobro sestavljenem programu in budnem spremljanju kvalitete storitev, pomenil ponovno vračanje kopalcev v ta objekt, na katere-

ga, kot že rečeno, bi bili marsikje ponosni. Seveda bo takšne simpatije možno gojiti le na zadovoljstvu obiskovalcev.

Milan Zagoda

Restavracija Sonce dobiva novo podobo

Obnavljanju in vzdrževanju hotelskih objektov namenjamo v Zdravilišču veliko pozornost. Vse te obnove terjajo tudi veliko denarja in zaradi tega tudi ne moremo obnoviti vsega, kar bi si želeli in tudi v rokih kot smo planirali. Eden takšnih objektov je tudi restavracija Sonce, ki bi morala biti obnovljena v lanskem letu, je pa zaradi finančne stiske v našem podjetju, kot tudi zaradi omejenih kapacitet v Mizarstvu Rogaška Slatina, morala počakati na letošnje leto. V lanskem letu smo morali namreč vsa prosta denarna in kreditna sredstva usmerjati v dokončanje investicije v Hotelu Zagreb.

Sedaj je prišla na vrsto tudi Restavracija Sonce in del tega, kako bo po končani obnovi urejena, je že možno

videti. Od meseca maja je namreč odprt salon (prva soba) le od vhoda. V mesecu juliju bo urejena in dokončana tudi veranda, ki bo opremljena v podobnem stilu kot salon, le da bo uporabljena drugačna kombinacija barv. Prostor verande bo tudi sicer veliko spremenil svojo podobo, saj bo namesto dosedanjega skupnega prostora verande, razdeljen s posebnimi "paravani", ki so kombinirani s svetilničnimi koriti in jih bo po potrebi možno tudi predstavljati.

Pri adaptaciji gostinskih prostorov ni bila upoštevana samo obnova objekta in opreme, ampak hočemo istočasno z obnovo dati lokalu tudi novo vsebino v ponudbi in tudi zagotoviti novo kvaliteto v načinu ponudbe. Tako restavracija ponuja razen že uveljavljenih ribjih specialitet, školjk in mehkužcev, tudi vrsto specialitet italijanske kuhinje. Del priprave hrane želimo približati gostu, zato se marsikatera jed dokonča ali pa vsaj trančira pred gostom. Kot posebnost v ponudbi je tudi solatni bife. Tako si gost lahko izbere razstavljene solate in jim da tudi posebne okuse odvisno od tega, s kakšnim dresingom se solata pripravi.

Razen obnove gostinskih prostorov bo Restavracija Sonce kot objekt dobila novo podobo tudi navzven. Čez poletje bo sanirana streha, obnovljena fasada, obnovljeno stopnišče pri vhodu, prebarvana zunanost verande, v kletnih prostorih pa bo urejena prijetna diskoteka.

Ludvik Prah

Inovacijska dejavnost v DO

Počasi mineva prva polovica leta z njo pa razpis prijav izumov, izboljšav, koristnih predlogov in pa znanstveno raziskovalnih nalog našemu odboru za inovacije. Vzporedno se izteka tudi razpis, občinske raziskovalne skupnosti Šmarje, o podelitvi nagrad in priznanj "INOVATOR 87". In kaj smo storili v naši DO v tem času na omejenem področju?

Da bomo lahko odgovorili na zastavljeno vprašanje, moramo spoznati vsaj malo preteklosti s področja inovativne dejavnosti v naši DO in pa sedanjo iniciativnost vseh zaposlenih do inovacij in znanstveno raziskovalnih nalog.

V prvi vrsti je treba navesti, da smo v preteklih letih bili zapisani pri občinski raziskovalni skupnosti kot zelo dobri inovatorji oz. raziskovalci. To nam potrjujejo prejeta občinska priznanja in nagrade, prav tako pa tudi naš arhiv saj se v njem najde precej tehničnih izboljšav in koristnih predlogov, ki so realizirani in nam že prinašajo pozitivne ekonomske rezultate. Da so ti rezultati bili tako ugodni je pač potrebno iskati vzrok v začetni zagnanosti in pa v zagnanosti do inovacij posameznih delavcev, ki so poskušali in so delno tudi uspeli postaviti inovativno dejavnost na tisto mesto v DO, katero ji tudi pripada.

Če pa pogledamo današnjo situacijo na področju inovacij, menim, da je začetna vnema popustila in da takšnega dela nihče več ne opravlja rad. Zakaj? Če se ozremo malo po drugih DO, bomo kaj kmalu spoznali, da imajo team, delavca ali več, ki profesionalno opravljajo dela strokovnih delavcev za področje inovacij, kar pomeni boljše zasledovanje in ugotavljanje novih izboljšav, boljše informiranost, rednejši kontakt s predlagatelji izboljšav, hitrejšo reševanje predlogov in njihovo realizacijo in nena zadnje pridobitev takojšnjih ekonomskih rezultatov realiziranih nalog. V naši DO pa gre vse zgoraj navedeno nekoliko počasneje, čeprav na koncu tudi vse opravimo. Menim pa, da je za pospeševanje inovacij bistvenega pomena hitra akcija oziroma realizacija, saj bomo le na ta način vzpodbujali še ostale delavce k inovativni dejavnosti obenem pa koristili DO. Zato se moramo počasi tudi mi soočiti z dejstvom, da bo DO in odbor za inovacije ob svojem delu kaj kmalu potreboval strokovnega delavca za področje inovacij kakor informatike.

Da ne bo kdo menil, da so navedbe napisane kar tako, vas moram soočiti še z inovacijsko dejavnostjo v naši DO za prvo polletje 1987. Na žalost ni

Pospeševanje inovativne dejavnosti

V našem Zdravilišču imamo ODBOR ZA POSPEŠEVANJE INOVATIVNE IN RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI, imamo dober in natančen PRAVILNIK O INOVATIVNI DEJAVNOSTI, pri nas imamo...

Vse se lepo sliši, vendar pa je nekaj narobe, kar moti vso to urejenost.

Kar me moti je to, da se člani tega odbora ne zavedajo svojega poslanstva, ker namesto, da bi pospeševali to dejavnost, animirali zdraviliške delavce, da bi prispevali s svojimi predlogi k čimvečji racionalizaciji v delovnem procesu, se je njihovo delo omejilo le na evidentiranje redko prispelih inovacijskih predlogov.

Postavlja se vprašanje: "Ali (v naši delovni organizaciji) ni med našimi delavci dovolj "nemirnih" karakterjev ali pa izbranci v odboru niso dovolj "zagreti" za nudenje pomoči našim inovatorjem?"

Da se ne bi počutili člani odbora užaljeni, lahko postrežem z informacijo,

da tudi v drugih DO v naši družbenopolitični skupnosti ni veliko bolje. Kot predsednik občinske raziskovalne skupščine sem bil član komisije, ki si je v DO ogledala to "postransko" aktivnost. Potegnili smo lahko skupni imenovalec, ki bi okarakteriziral poglobitvene vzroke za porazno stanje na tem področju v naši občini:

- indolentnost odborov za pospeševanje inovativne dejavnosti,
- prepočasno reševanje in ovrednotenje prispelih prispevkov,
- karakterne slabosti posameznikov ("favšija").

Že sama številka nekaj nad deset inovacijskih predlogov na 8066 zaposlenih v letu 1986 v naši občini, priča o žalostnem stanju, kljub političnim namigom, da dajmo pameti več veljave.

"Aktivnost" našega odbora za pospeševanje inovativne dejavnosti pa sem občutil na lastnem primeru, tako da s funkcijo predsednika ORS stojim na realnih tleh stanja pri nas in širše v občini. Jurjec Damijan

odbor prejel nobenega izuma, tehnične izboljšave ali koristnega predloga. Mislim, da se moramo ob tem vsi skupaj resno zamisliti in vsi skupaj pristopiti k temu, da to stanje vsaj v drugi polovici leta popravimo. Občinski raziskovalni skupnosti pa smo prijavili le dve tehnični izboljšavi avtorja tov. Plavčak Božidarja, ki je v letu 1986 pričel z navedenimi izboljšavami, v tem letu pa so realizirane. Prav tako je odbor za znanstveno raziskovalno delo v enoti zdravstvo pripravil pet znanstveno raziskovalnih nalog,

katerih avtorji so naši delavci iz zdravstva.

V zaključku bi predvsem apeliral na vse naše delavce, samoupravne organe, še posebej pa na poslovodne delavce, da v bodočnosti vsaj delček svojega delovnega časa posvetite inovacijski dejavnosti in s svojimi predlogi doprinesete k boljšemu jutri. Vsi skupaj pa se moramo zavedati, da moramo slediti napredku tehnologije in če že s svojim znanjem kaj doprinesemo, delamo s tem korist sebi in celotni družbi.

Var. ing. Vrečar Željko

Avtokamp "Stupice" - Premantura

Zlatni otok, Krk

Letovanje se je pričelo

Pričela se je sezona letnih dopustov. Za organizirano obliko letovanja imajo naši delavci na razpolago 10 prikolic in to dve prikolici v Zatonu, dve prikolici v M. Lošnju in po tri prikolice v Stupicah in Fažani. V hotelih imamo dogovorjenih sedemnajst sob in to: v Portorožu 5, Puli 3, Njivicah 4 in Baški 5 sob. Na razpis se je prijavilo 244 delavcev. Odbitih je bilo 17,6%, odobrenih vlog je bilo 142 iz TOZD Zdraviliška dejavnost. 35 iz TOZD Polnilnica, 18 iz TOZD Vzdrževanje in 28 iz DSSS.

Komisija se je pri razdelitvi počitniških kapacitet ravnala po novospregletem pravilniku o razdeljevanju počitniških kapacitet. Marsikdo je imel pripombe na takšno razdeljevanje, vendar so te pripombe prišle šele po sprejetju pravilnika, medtem ko v času razprav ni bilo pripomb. Kakorkoli je že, letos bo letovalo okrog 25% delavcev naše delovne organizacije. Želim jim lepo vreme in prijeten odih.

J. H.

Baška - Krk

Avtokamp Zaton

Ali smo delavci skupnih strokovnih služb dejansko enakopravni z drugimi zlasti prtoizvodnimi organizacijskimi enotami?

I. Splošno

Mnogim izmed nas se bo zdel pritrdilen odgovor na zastavljeno vprašanje samo po sebi umevno dejstvo. Pa je temu v pravnem redu, še bolj očitno pa v vsakodnevni praksi, res tako?

Oglejmo si pobliže nekaj dejstev, ki dokazujejo, da zastavljeno vprašanje ni demagoški poskus prikazovanja določenih dilem v naši družbi temveč objektivna okoliščina, ki zasluži, če že ne terja, resen in odgovoren premislek.

Že nekaj let nazaj, zlasti pa v pričujočih časih družbeno-ekonomske in tudi politične zaostritve, je v temeljnih delovnih sredinah vse pogosteje slišati (pa tudi na lastnih plečih čutiti) mnenje, da so neposreden krivec za nastale probleme v veliki meri strokovne službe, ne glede na dejansko vlogo, ki jo imajo v procesu družbene reprodukcije. Nekaterim pomeni takšen odnos že kar merilo za "politično pravovernost" in sredstvo za pridobivanje ugleda v očeh komunikativno manj spretnih sodelavcev. Izenačevanje strokovnih služb z družbeno "režijo", pripisovanje gospodarskih pogojev in drugih okoliščin njihovi nesposobnosti, ocene o nepotrebem obstoju teh služb itd., postajajo prava moda, akterji takšnih trditev pa so deležni (če ne povsod, pa vsaj zelo pogosto), vesplošnega odobravanja. Takšno stanje, pogojeno z laično miselnostjo o vlogi in pomenu, v končni fazi pa tudi o potrebi po obstoju skupnih strokovnih služb, povzroča troje:

- da maksimalne mere zaostrena merila pri presoji organizacijski, kadrovske in funkcionalne karakteristike skupnih strokovnih služb (kar je, zlasti danes, v pretežni meri prav)
- podcenjevanje delovnih rezultatov skupnih strokovnih služb, ne glede na njihovo dejansko vlogo in pomen v procesu družbene reprodukcije (kar je izrazito negativno)
- odvratanje pozornosti od problemov in anomalij v "temeljnih proizvodnih sredinah" (ki jih očitno ne manjka).

Da bi ne bilo očitkov o samozvanih in neobjektivnih branilcih sedanjih razmer v skupnih strokovnih službah izrecno poudarjam, da v celoti izhajam iz teze, da so objektivna kritika, težnja po odpravi zaznanih pomanjklivosti, osebna in skupinska inovativna prizadevanja itd. vsekakor okoliščine,

ki pomenijo gibalo celovitega družbenega napredka kakor tudi kvalitetni dejavniki v nadaljnjem razvoju samoupravnih družbenih odnosov. Pri tem pa nikakor ne gre brez posebnega poudarka pridevnikov "objektiven", "strokoven", "konstruktiven", "dobronameren", "tovariški", "pošten", "dostojanstven" in še bi lahko naštevati. Kritika, ki ne temelji na teh karakteristikah je zelo težko ustvarjalna in se zlahka prevesi v kritizerstvo, demagogijo, polresnice itd. — torej škoduje.

Vloga in pomen strokovnih služb (delovnih skupnosti) v reprodukcijskem procesu

V praksi se iz različnih razlogov že skoraj praviloma ne zavedamo vloge in pomena, ki jo imajo strokovne službe v reprodukcijskem procesu. Pod pojmom "strokovne službe" tokrat obravnavamo tako organizacijske enote, ki so organizirane kot skupne službe izven "proizvodnih sredin" kakor tudi organizacijske enote, ki delujejo v sklopu proizvodnih delovnih organizacij. Za oboje je v praksi značilno, da jih uvrščamo med tako imenovane "režijske" dejavnike reprodukcijskega procesa, kar jim že samo po sebi daje manj pomemben značaj. Kako pa je v resnici?

Če pojmujeemo reprodukcijski proces ekonomsko, potem znotraj njega ne moremo razlikovati bolj oziroma manj pomembnih dejavnosti. Vse dejavnosti od "koncepta do realizacije" so enako pomembne, izpad ene izmed njih pa pomeni defekt v reprodukcijskem procesu. Usodno zmotno je torej prepričanje, da so "intelektualne" dejavnosti manj pomembne od proizvodnih; prav takšnim razmišljanjem lahko brez bojzani pripišemo marsikateri vzrok za anomalije, s katerimi se danes spopadamo.

Poglavitni činitelji, ki opredeljujejo vlogo in pomen strokovnih služb so zlasti:

- nenehno širjenje del in nalog, ki jih te službe morajo izvrševati,
- nenehno večanje pomena stikov z širšim okoljem, ki ga "proizvodne" sredine ustvarjajo prav preko strokovnih služb,
- večanje vloge strokovnih služb v produkcijskem procesu.

Poglavitni dejavniki, ki porajajo širjenje delovnih področij strokovnih služb so od pospešenega znanstveno

tehničnega razvoja, pojavljanja vedno bolj sestavljenih produktov, močnejše konkurence na trgu, potrebe po čedalje večji javnosti poslovanja, vse do intenzivnega procesa decentralizacije in demokratizacije upravljanja ter družbenih odnosov nasploh.

Usoda vsake organizacije je v čedalje večji meri odvisnejša od povezanosti z okoljem, zlasti še od informacij, kaj se v tem okolju dogaja. To pa so dolžne zagotavljati prav strokovne službe, kajti kakršna koli materialna proizvodnja, neodvisno od širših družbenih danosti, ne more živeti oziroma preživeti.

Iz povedanega izhaja, da je vloga strokovnih služb, ne glede na okolje, kjer delujejo (skupne službe ali posebne org. enote v proizvodnih TOZD) čedalje tesneje povezana s končnimi rezultati produkcijskega procesa. To trditev zelo nazorno potrjujejo naslednji podatki: v začetku 20 stoletja je bil v ZDA zaposlen 1 uslužbenec na 40 delavcev, l. 1940 1 uslužbenec na 6 delavcev, leta 1965 pa 1 uslužbenec na 1 delavca. Podatki tudi povedo, da bo l. 2000 na Japonskem le še 3 — 7% delavcev v neposredni proizvodnji. (Opomba: poudarjam, da se prispevek nanaša, kot je že poudarjeno na ustreznem mestu na strokovne službe v neposredni proizvodnji in izven nje!)

3. Položaj delovnih skupnosti (njihovih delavcev) v združenem delu

Današnji položaj delovnih skupnosti v združenem delu pogojuje zakon o združenem delu, ki je uveljavil na tem področju zelo radikalne spremembe, katerih skupna značilnost je v ločitvi strokovnih služb od proizvodnih organizacij. Pri tem je šlo za zavestno družbeno akcijo, ki naj bi preprečila, da bi strokovne službe pridobivale dohodek na enak način kot proizvodne enote in onemogočila zbiranje akumulacije pri teh službah. Na ta način bi se naj preprečila dominacija strokovnih služb nad proizvodnimi org. enotami ter njihov vpliv na področje razpolaganja ter delitve dohodka. Prav tako bi se naj zmanjšal vpliv strokovnih služb na informatiko kot pomemben člen v produkcijskih in samoupravnih odnosih.

Kot posledico takšnih izhodišč je ZZD uveljavil zlasti naslednje pomembnejše omejitve:

- obliko organiziranosti strokovnih služb določajo delavci proizvodnih org. enot
- z delovnimi sredstvi v skupnih strok. službah razpolagajo delavci TOZD, ki so dali ta sredstva na razpolago,
- delavci skupnih strokovnih služb nimajo pravice do akumulacije in torej ne morejo odločati o razširjeni reprodukciji,

EKOLOGIJA ali NAŠA SKRB za ČISTOČO

Resnici na ljubo moramo povedati, da nekatere od objavljenih "idil" niso več aktualne. Izgleda, da obveščevalna služba dobro deluje, kajti večina "inkriminiranih" lokacij daje danes povsem drugačen videz. Ne zaradi hudobije, temveč z željo, da bi bilo prihodnjo pomlad bolje, fotografije vseeno objavljamo. Pa naj ne bo zamere!

Zob časa ne pozna milosti...

Dvorišče sicer simpatičnega gostišča "Sonce" (nekoč!)

Pomladna idila ob Celjski cesti...

Okolica gasilskega doma...

Priljubljeno sprehajališče v Janini...

Prometni znaki malo drugače!

ZAČETEK TURISTIČNE SEZONE

OSNOVNO SREDSTVO
ZA REPRODUKCIJO

MOPED SHOW
TRASA

STABILIZACIJA

PODARIM,
DOBIM

CENE

KONEC TURISTIČNE SEZONE

Naj vendar vsi vedo, da se pri nas vedno dela

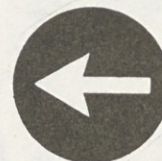
ODLAGALIŠČE SMETJA

HOTEL OOSZS

OSNOVNO SREDSTVO ZA
USMERJENO VZGOJO

NAŠ SEDANJI TRENUTEK

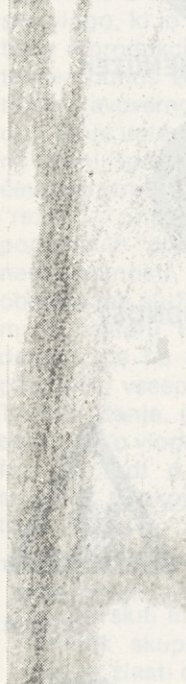

SVETLA PRIHODNOST

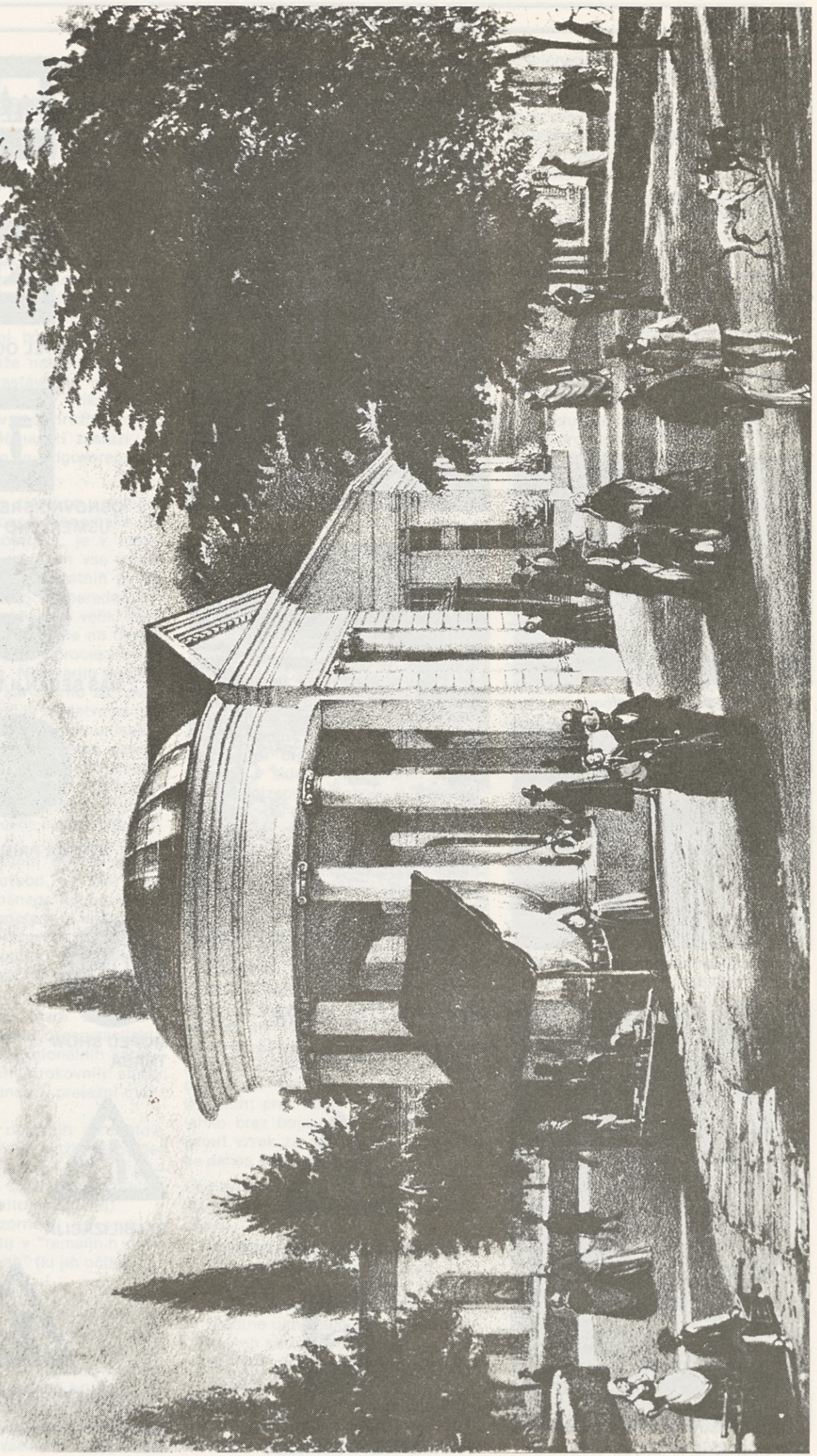
Ali smo služb d zlasti p no izm

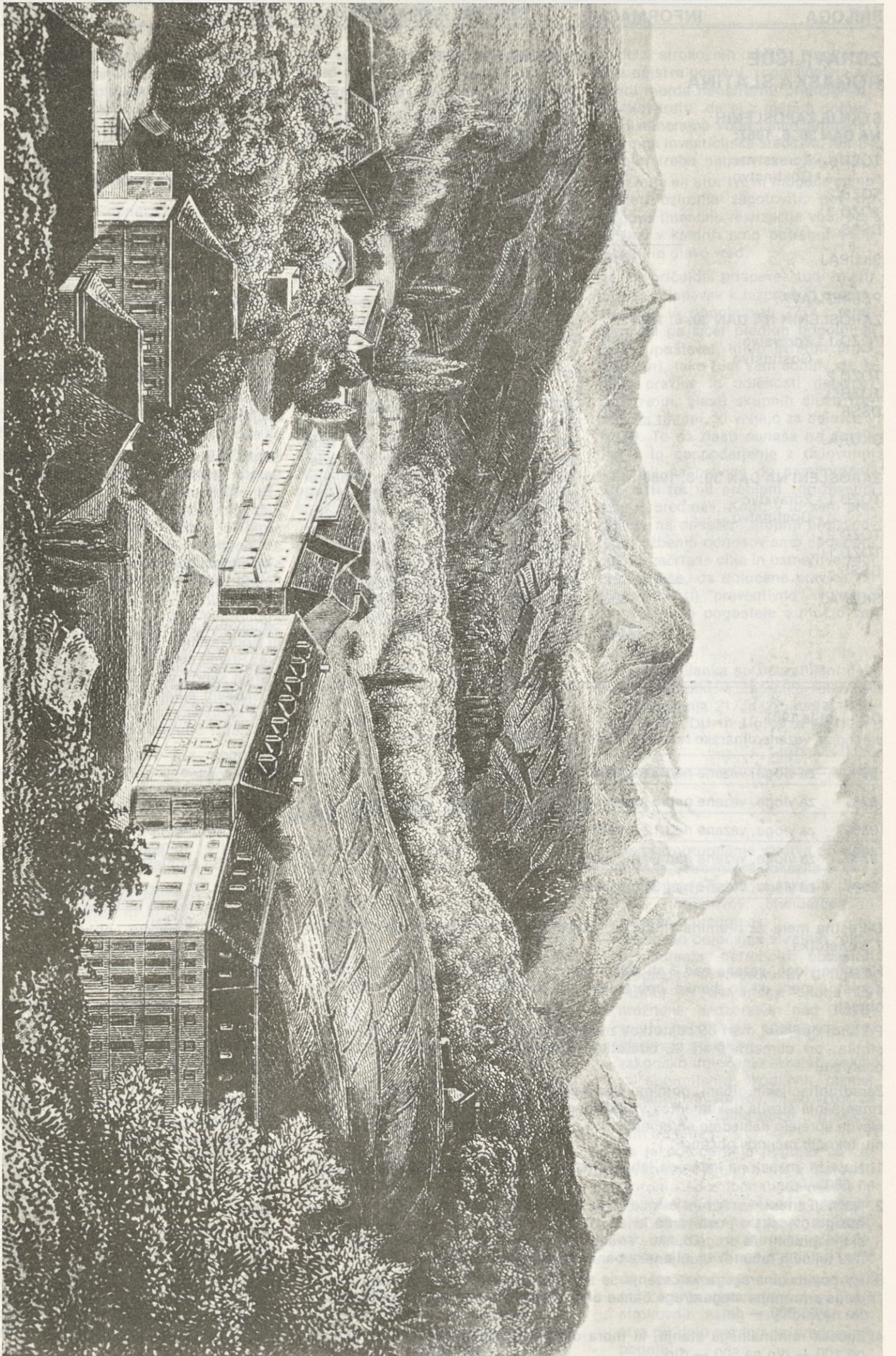
ošteje
in v h
govor
simo
v
na v
Čas
Osteje
dokaz
ni d
dne
za
nu
re

VIŠE NU YU

ČE
LIG
S

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

STANJE ZAPOSLENIH NA DAN 30. 6. 1987:

TOZD 1 - Zdravstvo	189
- Gostinstvo	562
TOZD 2	221
TOZD 3	142
DSSS	96
SKUPAJ	1210

PRIMERJAVA:

ZAPOSLENIH NA DAN 30. 6. 1986

TOZD 1 - Zdravstvo	188
- Gostinstvo	548
TOZD 2	195
TOZD 3	131
DSSS	95
SKUPAJ	1157

ZAPOSLENI NA DAN 30. 6. 1980

TOZD 1 - Zdravstvo	105
- Gostinstvo	368
TOZD 2	190
TOZD 3	120
DSSS	11
SKUPAJ	893

M.O.

VSAKOMUR SVOJE!?

Naš sodelavec Janez ima to smolo, da zaradi dinamičnega dela, ki ga opravlja, večkrat zamudi malico. "Nič posebnega", boste rekli, saj se to dogaja marsikomu izmed nas. Pa vendar je Janez v nekoliko drugačnem položaju; malica mu pogosto pomeni edini topel obrok do večernih ur, ko se končno zbrana družina s skupnimi močmi spopade, včasih bolj, včasih manj uspešno, s kuho.

Znan pregovor pravi, da je treba najprej jesti, šele nato je moč filozofirati pa tudi, da v sili še vrag... Ob takšnih zamudah si torej Janez pomaga s sendviči, takšnimi pa tudi drugačnimi... Samo po sebi je umevno, da ob tako polovični prehrani včasih nerga, še posebej, če gre za "drugačne" sendviče... Pa je bilo končno tega nerganja dovolj tudi njegovim sodelavcem. Na prizorišče je stopila njegova, tudi sicer znana kot domiselno in iskreno dekle, sodelavka z odločitvijo, da mu tokrat sama priskrbi sporni sendvič. In glej čudež! Janez ni mogel verjeti svojim očem ko se je soočil z rezultati sodelavkine misije. Med svežima vabljivo dišečima kruhovima rezinama se je grmadila sočna šunka, sir, "kisli dodatki", itd. Hotel

je priti stvari do dna, saj je bila razlika med njegovimi in sodelavkinimi dosežki naravnost vpijajoča. Ni in ni odnehal, dokler se ni dokopal do resnice. Sodelavka je, znervirana zaradi Janezovega večnega nezadovoljstva, priznala, da je naročila sendvič za enega izmed pomembnejših direktorjev....

Opomba:

Janez še danes hrani slikovne dokaze o resničnosti te zgodbe.

F. K.

STEČAJ SLOVENSKE SVINJEREJE

(SSSSSvinjska humoreSSSKa)

Svojčas sva s stricem Stanetom sleherni soboto s slastjo skubila sladko svinjino. Spokojno sva se smehljala svoji sreči, saj se sveža, sočna svinjina skoraj sama stopi.

Šolde sva si služila s sadjarstvom. Saj se splača. Stric sadje, svinjerejci svinje. Sodelovala sva s sedmimi svinjerejci. Slanino sva scvrlla, stegna strpljivo sušila. Svojeručno seveda, s spoštljivo strokovnostjo. Strašno sva simpatizirala svoje suhe salamine. Seveda sva si sposlovala super standard...

Sedaj se je svet spridil. Skoraj sleherni sodržavljani skruni samoupravljanje. Stanje se slabša! Slovenska svinjereja sabotira! S slaboumnimi sklepi skušajo spremeniti smer svinjereje, s sredstvi skoparijo. Stokovnjaki! Ste slepi? Smrčite? Slepomišite?

S stricem sva strašansko shujšala. Skrupolozno se soočite s sedanjim siromašnim stanjem - skličite simpozij, sanirajte svinjska stanovanja, stavite svinjegovnice s skladov SDK, stornirajte samoprispevke socialno slabim. Se strinjate?

Spustimo 57 sulic slovenskega sindroma, spopravimo se strastno s smrtjo stoletja - SIDO!

SOS

(Stir)

DOL S TERMITI!

"Kaj praviš Tone, kdaj bomo vendarle uspeli premostiti prepad med nami", neposrednimi proizvajalci in onimi", pisarniški termiti?" provocira Francelj.

"Za odgovor na to vprašanje bi še naš šef rabil čas za premislek", pravi Tone, "kaj šele jaz, ki grem v pisarno le, ko mi gre za življenje". "Pa vendar ne boš trdil, da o tej, zadnje čase tako aktualni problematiki nisi nič slišal in razmišljal", vrta Francelj dalje.

"Pa naj bo", se vda Tone, "po moje nikoli povsem razen..." "Povej, povej", vpade nestrpno Francelj, ki upa, da se bo Tone spet znebil kakšne od svojih znanih domislic. "Razen, če se nama ali vsaj najinim potomcem ne bo uspelo vriniti med te termite!"

D. J.

Od 1. julija 1987

veljajo za vezane dinarske hranilne vloge nove letne obrestne mere:

55%	za vloge, vezane nad 3 mesece
92%	za vloge, vezane nad 6 mesecev
95%	za vloge, vezane nad 12 mesecev
97%	za vloge, vezane nad 24 mesecev
99%	za vloge, vezane nad 36 mesecev

Obrestna mera za hranilne vloge na vpogled ostaja nespremenjena in znaša 7,5 odstotka.

Hranilne vloge, vezane nad 3 ali nad 6 mesecev, se obrestujejo po zmanjšani obrestni meri, ki jo banke uporabljajo za predčasen obračun in izplačilo obresti.

Pri letni obrestni meri 55 odstotkov znaša zmanjšana obrestna mera 46,32 odstotka, pri obrestni meri 92 odstotkov je zmanjšana obrestna mera 77,13 odstotka.

Zaradi inflacijskih gibanj, nominalnega povečanja osebnih dohodkov in v cilju zmanjšanja števila dokumentov v plačilnem prometu je Združenje bank Jugoslavije sprejelo naslednje spremembe po poslih dinarskega varčevanja in vodenju tekočih računov občanov:

1. Najnižji znesek na katerega lahko glasi izdani ček se poveča od 500.— na 1.000.— din.
2. Najvišji znesek za izdani ček se zviša od 25.000.— din na 50.000.— din pri brezgotovinskem poslovanju in od 10.000.— na 20.000.— din pri gotovinskih izplačilih za druge banke. V vseh enotah Ljubljanske banke lahko imetniki tekočih računov Ljubljanske banke dvigujejo do 50.000.— din.
3. Po poslih dinarskega varčevanja se spremeni dnevna omejitev za izplačilo dviga s hranilne vloge druge banke brez predhodne primerjave od 30.000.— din na 60.000.— din.
4. Znesek minimalnega stanja, ki mora ostati na hranilni knjižici se poveča od 100.— din na 500.— din.

- o organiziranju skupnih strokovnih služb ne odločajo v njih zaposleni delavci — temveč delavci proizvodnih TOZD,
- le delavci TOZD imajo pravico podpisati SAS o združevanju dela in sredstev, kar pomeni odločilno omejitev za delavce skupnih strokovnih služb,
- delavci v skupnih strokovnih službah nimajo pravice, da bi določali in spreminjali svoj delokrog, tudi posle, ki jih bodo opravljali, določajo delavci proizvodnih org. enot. Enako velja za določanje izvedbenih rokov, obseg del, število izvajalcev, ceno opravljenih storitev itd.

Vidimo torej, da je dejansko stanje v občutnem razkoraku s splošnim načelom o načelu enakih pravic v združenem delu.

Spremembe, ki jih je uveljavil ZZD so torej povod za pričetek procesa ločevanja skupnih strokovnih služb od proizvodnih TOZD, s tem pa tudi razlog za bistveno spremenjene medsebojne odnose delavcev iz obeh sredin. Prav tu je začetek poudarjenega pojmovanja o "pomožnem" značaju skupnih (strokovnih) služb, o njihovi nepomembnosti, o podcenjevanju dela, ki ni neposredno proizvodnega značaja o "kultu fizičnega dela" itd. Prav tako so opisane zakonske omejitve oživile zastarela razmišljanja o istovetenju strokovnih služb z bivšimi "direkcijami" in "upravami" podjetij,

zato bi jih bilo treba reducirati za vsako ceno, skrčiti obseg in vsebino njihovega dela, značenje vloge strokovnih služb z administracijo itd.

(Opomba: navedene ugotovitve so povzetek v širšem jugoslovanskem prostoru izvedene ankete, ki zaradi zanimivih zaključkov zasluži komentar v eni naslednjih števil Vrelcev).

Sodim, da navedene ugotovitve vsaj delno pojasnujejo v uvodu tega članka nanizane pojave. Nič novega torej, če so skupne strokovne službe v naših delovnih sredinah nič kaj cenjen sopotnik proizvodnih organizacijskih enot, ki jih "preživljajo", ne da bi imeli od tega pretirane koristi.

4. Zaključek

Neodgovorno bi bilo trditi, da smo delavci skupnih in drugih strokovnih služb nedolžne žrtve na nas naslovljenih kritik. Nedvomno je treba v naših vrstah marsikaj spremeniti, popraviti, dopolniti itd. pri čemer so strokovnost, disciplina, odgovornost, iniciativnost itd. osrednje naloge. Vsekakor pa ni brez teže mnenje, da obstajajo takšne ali vsaj podobne potrebe tudi drugje; objektivni poznavalci razmer mi bodo morali pritrditi. Sicer pa ni namen mojega pisanja poglobljati prepade med "pisarnami in strojnimi dvoranami", temveč obratno: namenjen je predvsem otrditvi prepričanja, da so rezultati našega skupnega dela plod vseh nas; v njegovo vrednost so vgrajeni tudi plodo-

vi dela strokovnih služb. Negiranje tega dejstva pomeni, (opravičujem se zaradi morda neustrezne primerjave), isto kot trditi, da bi z ročnim polnjenjem mineralne vode lahko prihranili ogromna investicijska sredstva, ker bi ne bilo treba nabaviti strojev, kajti, proizvoda ali storitve ni mogoče samo izdelati oziroma zagotoviti; pot do njegove finančne realizacije vodi preko faz, v katerih smo potrebni vsi z rokami in glavo vred.

Naj bo pričujoči prispevek tudi hkrati droben prispevek k razpravam o spremembah in dopolnitvah ZZD z mnenjem (ki ga sicer predlog dopolnitev še ni upošteval, kljub čvrstim argumentom), tako tudi sam sodim, da je treba pravice in dolžnosti delavcev strokovnih, zlasti skupnih služb izenačiti s tistimi, ki veljajo za delavce v TOZD. To se zlasti nanaša na upravljanje in gospodarjenje z delovnimi sredstvi, na pravico do samoorganiziranosti ter na problem združevanja dela in sredstev. Kajti, v to sem prepričan, na doseženi stopnji proizvodnih družbenih odnosov smo sposobni doseči začrtane cilje in usmeritve tudi brez prakse, da določene pravice (in odgovornosti) "preventivno" ukinemo in to čedalje pogosteje z močjo zakona.

Opomba:

pri sestavi članka so uporabljeni gradivo in podatki iz Zbornika referatov s posvetovanja 21. in 22. maja 1987, organizator DU in Univerza Maribor.

Jože Drogenik

VARSTVO PRI DELU

Zakon o varstvu pri delu in njene poglobljene značilnosti

Zakon o varstvu pri delu (Ur. list SRS, št. 32/74, 16/80 in 47/86, v nadaljevanju ZVD) je splošni, sistemski predpis urejanja vseh razmerij, v katera vstopajo osebe, ki uživajo varstvo pri delu po tem zakonu, za zagotavljanje varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer.

Skupaj s predpisi s področja zdravstva, socialnega zavarovanja in drugih oblik socialnega varstva in drugimi predpisi pa pomeni ZVD konkretizacijo ustavne pravice v SR Sloveniji, da na svojem področju ureja vsa vprašanja varstva pri delu v skladu s potrebami združenega dela, upošteva posebnosti na tej stopnji razvoja samoupravnih socialističnih razmerij, še posebej pa tiste, ki izhajajo iz razvitosti uporabljenih proizvodjalnih sredstev, s katerimi delajo delavci in druge osebe in izpolnjujejo predpisane varstvene ukrepe, normative, standardne in tehnične predpise, da ne pride do nevarnosti ali zdravstvenih okvar.

Načela sistematskega urejanja varstva pri delu so zlasti:

- da je varstvo pri delu element humanizacije dela, povečanja storilnosti in gospodarnosti poslovanja, še posebej v fazi načrtovanja in vzpostavljanja tehnoloških procesov;
- da je varstvo pri delu potrebno upoštevati kot sestavni del načrtovanja razvoja OZD in skupnosti;
- da je varstvo pri delu potrebno šteti kot del vseh medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu, s tem pa, da je to varstvo pri delu neločljivi sestavni del združenega dela in urejanja vseh vprašanj v samoupravnih splošnih aktih;
- da sta vzgoja in izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu sestavni del vseh programov in faz izobraževanja;
- da varstvo pri delu uživajo vse osebe, ki so zavarovane za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, pri čemer se v sistemu obravnavanja poklicne bolezni izenačujejo, s poškodbami pri delu;

- da pravno urejanje varstva pri delu določa ustreznejša dokazila o izvajanju predpisanih varstvenih ukrepov, normativov, standardov in tehničnih predpisov;
- zakonsko določanje skrajnih rokov spremljanja potrebnih občasnih pregledov in preizkusov delovnih razmer in delovnega okolja ter možnost nadzorstva nad kakovostjo načinov in postopkov pregledov in preiskav;
- zakonsko določanje skrajnih rokov za spremljanje škodljivih razmer in škodljivih vplivov, ki so vzrok za štetje zavarovalne dobe s povečanim trajanjem;
- da je določevanje pogojev za zdravstvene in psihofizične lastnosti oziroma sposobnosti delavcev, ki opravljajo dela oziroma naloge, kjer je večja nevarnost poškodb ali obolenj vezana na stališča, mnenja in predloge medicine dela;
- da je določanje najustreznejših oblik organiziranega opravljanja strokovnih nalog s področja varstva pri delu vezano na predpisane pogoje;

- da je pooblastilno razmerje med republiškim upravnim organom, pristojnim za delo in določeno OZD in skupnostjo kot pooblaščen OZD za upravljanje strokovnih nalog s področja varstva pri delu, vezano na izpolnitev določenih kadrovskih, tehničnih, organizacijskih in drugih pogojev;
- da je zagotavljanje izvajanja vseh nalog predpisanega varstva pri delu v odvisnosti od uresničevanja v ZVD, predpisih izdanih na podlagi ZVD in drugih predpisih, določenih, obveznosti in odgovornosti in od sankcioniranja teh pravic, obveznosti in odgovornosti.

S tako opredeljenimi temeljnimi načeli in bistvenimi cilji ZVD skupaj s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi in drugimi predpisi, tvori celovito osnovo na kateri delavci v OZD in skupnostih s svojimi samoupravnimi normativnimi rešitvami, določenimi v samoupravnih splošnih aktih, izvajajo vse naloge in izpolnjujejo zahteve za zagotavljanje varnih delovnih razmer in varnega delovnega okolja.

Glede na pomembnost ZVD je vsebinska porazdelitev naslednja:

I. Splošne določbe: določajo pomembnejša načela za nadaljnje urejanje vseh vprašanj, ki so vsebina tega zakona in na katerih temelji njihova podrobnejša normativna ureditev v pravnih virih, izdanih na njegovi podlagi, kot so splošni izvršilni predpisi in različni samoupravni splošni akti.

V okviru splošnih določb ZVD tako ureja, v katerih OZD in skupnostih in pri delovnih ljudeh je potrebno urejati varstvo pri delu, v skladu ZVD, predpisi izdanimi na njegovi podlagi in drugimi predpisi. Nadalje ZVD v tem okviru določa, kdaj se šteje, da je varstvo pri delu zagotovljeno, kdo uživa to varstvo, katere pomembnejše naloge je potrebno v OZD in skupnostih izvajati.

V okviru teh določb ZVD daje še tri pomembna načela in to: glede vključevanja vzgoje in izobraževanja o varstvu pri delu v vse programe izobraževanja in njihovega izvajanja, glede uvajanja v delo in strokovnega izpolnjevanja, nato glede upoštevanja stališč, mnenj in predlogov medicine dela pri izvajanju nalog uresničevanja varstva pri delu ter glede usklajevanja interesov, določanja nalog in sredstev za njihovo izvajanje, ki jih imajo različni subjekti na tem področju.

II. Varstveni ukrepi in normativi: kdo jih sprejema, vrsta, njihovo usklajevanje in dopolnjevanje. Najpomembnejši del tega poglavja pa je tisti, ki tvori preventivno varstvo pri delu. Podrobno razčlenjuje posamezne na-

loge, opravila in postopke ter nosilce v zvezi z zagotavljanjem varstva pri delu od projektiranja, graditve, konstruiranja in izdelovanja do uvoza in uporabe, preizkušanja ter vzdrževanja različnih sredstev za delo. Ob tem pa tudi za vsako posebej opredeljeno fazo organiziranega dela v zvezi z izpolnjevanjem različnih nalog zagotavljanja varstva pri delu določa listinske dokaze.

III. Pravice in obveznosti, ki jih imajo delavci, OZD in skupnosti ter da se le-te na podlagi ZVD, predpisov, izdanih na njegovi podlagi in drugih predpisov urejajo s samoupravnimi splošnimi akti, kolektivnimi pogodbami, pogodbami o delovnem razmerju in pogodbami, z različnimi planskimi akti in podobno.

Med pomembnejša vprašanja, ki jih ureja zakon v navedenem poglavju, sodijo: glede zagotavljanja usposabljanja za varno delo in občasnega preizkušanja znanja s tega področja, opravljanja periodičnih pregledov, preiskav in preizkusov različnih sredstev za delo in mikroklimo, določevanja in izpolnjevanja obveznosti zagotavljanja varstva pri delu na t.i. skupnih deloviščih, določanja pogojev, ki jih morajo izpolnjevati delavci za opravljanje različnih del oziroma nalog, različnih obveznosti OZD pri tem, glede zagotavljanja organiziranega reševanja delavcev, o obveznosti izvajanja t.i. prijavni dolžnosti, tako v primeru začetka dela OZD in skupnosti kot posledic nezagotavljanja varstva pri delu.

Pomemben delež v okviru tega poglavja ZVD zavzemajo vprašanja, ki se nanašajo na organizirano opravljanje strokovnih nalog s področja varstva pri delu. To so vprašanja v obliki tega dela, vsebini, strokovni izobrazbi delavcev, ki izvajajo strokovne naloge

varstva pri delu, o njihovem sodelovanju v in izven OZD in skupnosti ter podobno.

V tem poglavju so zbrana tudi vprašanja, ki se nanašajo na samoupravno normativno urejanje in uresničevanje odgovornosti delavcev za varno delo, še posebej tistih, ki imajo posebne pravice in odgovornosti v zvezi z vodenjem delovnih procesov.

IV. Nadzorstvo: ureja nadzorstvo nad spoštovanjem predpisov o varstvu pri delu v celoti.

V. Evidenca in poročila, ki določajo vrsto evidenc in nekatere obveznosti OZD in skupnosti pri tem.

VI. Kazenske določbe, ki obsegajo določitev posameznih razmerij, katerih prisilno izvajanje se zagotavlja z zagroženimi denarnimi kaznimi, določenimi za gospodarske prestopke in prekrške za OZD in skupnosti njihove odgovorne osebe in posameznike.

VII. Prehodne in končne določbe: določajo nadaljnjo veljavnost v ZVD določenih izvršilnih predpisov, sprejem nekaterih posebej določenih predpisov, ki so pomembni za njegovo uveljavitev, rok za ustrezno samoupravno ureditev varstva pri delu v skladu s tem zakonom in še nekatera druga vprašanja.

V naslednji številki glasila pa bomo nadaljevali z ostalimi predpisi na področju varstva pri delu. Današnji članek je povzetek iz knjižice "Varstvo pri delu — naši predpisi s komentarjem" avtor: prof. dr. Vladimir Korun.

var. ing. Vrečar Željko

**ROGAŠKA VAS VABI
NA GLASBENE FOLKLORNE IN
LIKOVNE PRIREDITVE —
NAMENJENE VAM — NASVIDENJE**

Sistematsko preventivni pregledi naših delavcev

Januarja oz. februarja letos so se končali sistematski pregledi za naše delavce, ki so se začeli novembra lanskega leta.

Na te preglede je bilo napotenih 100 delavcev (rojnih leta 1946 do vključno leta 1949), udeležilo pa se jih je 83. Največ delavcev, ki se je udeležilo teh pregledov je bilo iz TOZD zdraviliška dejavnost in sicer 49 delavcev, iz TOZD Polnilnica 16, iz TOZD Vzdrževalna dejavnost 11 in iz Skupnih služb 7 delavcev. Iz evidenc teh pregledov je razvidno, da je pri večini pregledanih delavcev (pri 50) zdravstveno stanje zadovoljivo, pri 24 delavcih je dobro, pri 9 delavcih pa slabo. Glede obolenj zelo izstopajo kronična obolenja (pri 32 delavcih) in

občasna obolenja (pri 22 delavcih). Pri teh pregledih se je še ugotovilo, da bi večje število delavcev (34) moralo (oz. se jim priporoča) opraviti pregled pri raznih specialistih, večjemu številu delavcev se priporočajo omejitve na delovnem mestu (večini omejitve pri prehrani — dieta, telesne vaje med delom,...) zdravljenje v zdravilišču se priporoča 18 delavcem, zdravljenje v bolnišnici pa 3 delavcem.

Na osnovi teh nekaj skopih podatkov je mogoče razbrati, da so ti pregledi ne le koristni, ampak tudi potrebni tako za delavce same (saj večina delavcev samoiniciativno in v lastni režiji ne bi opravila sistematičnih preventivnih pregledov in tako bi jim

marsikakšno spoznanje o njihovem zdravstvenem stanju ostalo vsaj še nekaj časa nepojasnjeno ali neznano, dokler ne bi prišlo do večjih zdravstvenih težav in zapletov). Posredno pa so ti pregledi koristni za del. organizacijo, saj je to eden od načinov

izvajanja skrbi za zdravstveno stanje zaposlenih.

Glede na navedeno pričakujemo, da se bodo tudi v bodoče zagotovila sredstva za izvajanje sistematsko preventivnih pregledov za naše delavce.

Mikuljan Metoda

KAKO ZAŠČITITI ZDRAVJE?

— nadaljevanje —

Tokrat zaradi aktualnosti in splošne zaskrbljenosti oz. kot odgovor na vprašanja, ki vznemirjajo, bo današnja tema

"AIDS" (SIDA)

Ne okužite se zaradi nevednosti!

Naslov je zares opravičen, ker je danes AIDS oz. SIDA že toliko poznana bolezen in da so preventivni ukrepi dokaj efikasni, da ni nobeden "opravičen" da zbolijo za AIDS! V naši obravnavi bomo uporabili material, katerega je nosilec Republiški komite za Zdravstvo in socialno varstvo — Komisija za AIDS — Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo ter Rdeči križ Slovenije.

KAJ JE AIDS?

AIDS je bolezen, pri kateri človek izgubi svojo naravno odpornost, to je obrambno zmožnost pred okužbami. Zaradi zmanjšane odpornosti postane človek dovzetnejši za najrazličnejše okužbe ali rakasta obolenja, ki zdravega človeka ne bi prizadela v tako težki obliki.

KAJ POVZROČA AIDS?

Povzročja ga virus, ki se imenuje HIV. Virus v človeku lahko dalj časa miruje in je tak človek "zdrav nosilec", brez znamenj bolezni, vendar ga moramo šteti za kužnega. Čas od okužbe z virusom do pojave bolezenskih znakov (inkubacijska doba) je od šest mesecev do pet let ali še več!

KAKŠNA SO ZNAMENJA BOLEZNI?

Slabo počutje, dalj časa trajajoča telesna temperatura, driska, hujšanje, nočno potenje, otekle bezgavke, pljučnice, ki so težko ozdravljive in se ponavljajo; pogoste okužbe z glivicami, paraziti; vrsta nevroloških znamenj.

KAKO SE VIRUS PRENAŠA?

DO OKUŽBE PRIDE SAMO TAKRAT, ČE VIRUS PRIDE V KRI:

1. s spolnimi odnosi z okuženimi osebami;
2. z brizgalkami, iglami in drugimi ostrimi predmeti, ki so bili v stiku z okuženo krvjo (npr. narkomani);

3. s prenosom okužene matere na otroka v nosečnosti, med porodom in pri dojenju.

NE MOREMO SE OKUŽITI Z VIRUSOM AIDS-a:

1. pri posegih v zdravstvenih organizacijah, pri dajanju krvi in prejemanju krvi za transfuzijo ter pri presaditvi organov;
2. pri družabnih stikih v družini, na delovnem mestu, v javnih lokalih, na prevoznih sredstvih;
3. v šoli in drugih kolektivih;
4. pri rokovanju;
5. s hrano, vodo, v bazenih, po zraku!
6. po dotikih živali in po pikih mrčesa.

KAJ MORAMO IN ČESA NE SMEMO STORITI?

- a) preventivni ukrepi, ki jih izvaja zdravstvena služba:
  - raziskovanje krvi in krvnih sestavin na prisotnost protiteles za virus,
  - razkuževanje pribora za zdravstvene posege ter uporaba igel, brizgalk in drugega materiala za enkratno uporabo,
  - prosvetljevanje in zdravstvena vzgoja prebivalstva.
- b) preventivni ukrepi, ki jih morajo izvajati vsi spolno aktivni moški in ženske:
  - izogibajmo se spolnih odnosov z osebami, ki jih ne poznamo oz. ne poznamo njihovega zdravstvenega stanja,
  - pri spolnih stikih se izogibajmo zlasti odnosov v usta in v zadnjik,
  - **zapravimo si, da se pri pravilni uporabi kondoma (preservativa) močno zmanjša možnost okužbe.**
- c) preventivni ukrepi za osebe, pri katerih obstoja možnost, da so bile že izpostavljene okužbi; to so v prvi vrsti homoseksualni ali biseksualni moški, ki so pogosto menjavali spolne partnerje; osebe odvisne od droge, ki si jo dajejo v žilo; spolni partnerji navedenih oseb:
  - omejite število spolnih partnerjev in pri spolnih odnosih vedno uporabljajte kondom (preservativ),
  - ne izmenjujte igel in brizgalk, če se mamilom ne morete upreti, uporabljajte le igle in brizgalke za enkratno uporabo,

- ne posojajte in ne izposojajte si predmetov za osebno higieno; britvice, škarij, zobnih krtačk, rezil in drugih ostrih predmetov,
- par, ki si želi otroka, naj pred spočetjem opravi ustrezne preiskave,
- ne darujte krvi, tkiv, organov, semena.

Življenje z okuženimi osebami ni nevarno za nikogar, ki prihaja z njimi v stik pri običajnem življenju, družabnem življenju, na delovnem mestu in drugje.

Dragi bralci, naša zdravstvena služba vam je na razpolago, če bi želeli še kaj izvedeti, se informirati ali dobiti kakršnokoli strokovno in praktično navodilo.

Dr. Domagoj Jerkovič, spec.

Sklepi samoupravnih organov

Odbor za družbeni standard

je sklenil, da se podaljša veljavnost sporazuma o začasnem prenosu pravice oddajanja družbenega stanovanja med Zdraviliščem Rogaška Slatina, MPI SOZD Merx Celje, TOZD Pekarna in slaščičarna Rogaška Slatina in Samoupravno stanovanjsko skupnostjo Šmarje pri Jelšah.

Zadolžil je odbore za stanovanjske zadeve po TOZD-ih in DSSS da objavijo razpis za sestavo prioritete liste kandidatov za pridobitev stanovanj in posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo. Razpis se objavi na podlagi dosejanega pravilnika s tem, da se upoštevajo naknadno sprejete obrazložitve v letu 1986 (za stanovanjska posojila). Prav tako se glede limita upoštevajo enake določbe kot leta 1986.

Objavil je razpis za zdravljenje delavcev DO Zdravilišče, na katerega se je prijavilo 42 delavcev. Zdravljenje je bilo odobreno vsem delavcem, razen Mikašek Đuru, ki ga je koristil že dvakrat zaporedoma. Za zdravljenje krije Zdravilišče 70% stroškov, delavec sam pa prispeva 30%, če gre na zdravljenje prvič. Delavec, ki koristi zdravljenje drugič prispeva dodatno 20% lastnih sredstev, kar je skupaj 44%. Delavcu, ki se vsakodnevno vozi v kraj zdravljenja, in to prvo leto, krije Zdravilišče stroške zdravstvenih storitev in potne stroške, medtem ko tisti delavec, ki gre na zdravljenje drugič, prispeva 20% k stroškom zdravstvenih storitev. Pred nastopom zdravljenja prejmejo delavci napotnico,

na osnovi katere posamezna zdravilišča izstavijo račun našemu Zdravilišču. Delavčev prispevek se na podlagi računa in njegove odstopne izjave odtegne od osebnega dohodka.

Objavil je razpis za letovanje delavcev DO v letu 1987 in določil tudi ceno prikolic, ki je 18.000,— din za 10 dni.

Sprejet je bil sklep, da Samoupravni stanovanjski skupnosti Šmarje pri Jelšah odstopimo začasno (za cca 7 mesecev) 3 stanovanja (1 dvosobno in 2 enoinpolsobna) v bloku, ki je v gradnji v Žiberniku, zaradi rešitve problema stanovalcev Donatskega doma, vile Janine in prizidka "Evrope".

Sprejet je bil sklep, da Zdravilišče soglašajo z zamenjavo 3-sobnega stanovanja v Kidričevi ulici 18 v Rogaški Slatini z novozgrajenim 2-sobnim stanovanjem v naselju Žibernik, s katerim upravlja Samoupravna stanovanjska skupnost Šmarje.

Zdravilišče je pripravljeno, v skladu z veljavnimi prioritetskimi listami, zagotoviti družini Kužnar-Jugovar ustrezno družbeno stanovanje v Rogaški Slatini, pri čemer naj bi Železarna Štore sodelovala s 40% dejanske vrednosti pridobljenega in imenovani družini dodeljenega stanovanja.

Finančna pomoč v višini 50.000,— din je bila odobrena naslednjim organizacijam: Pionirskemu esperantskemu krožku OŠ Ratanska vas, Medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih Celje, VIO Šmarje, TOZD VVO Rogaška Slatina, K.Z.A. Rogatec in Folklorni skupini "Minerali" Rogaška Slatina.

Društvu zeliščarjev Šmarje je bilo odobreno 20.000,— din finančne pomoči, Medobčinskemu svetu SZDL Celje pa 30.000,— din za Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca.

Vloge za finančno pomoč so poslale še nekatere druge organizacije, katerim pa pomoč ni bila odobrena, saj nimamo na razpolago dovolj finančnih sredstev.

Odbor za strokovno izobraževanje

je sprejel sklep o prekinitvi štipendijske pogodbe z Jurič Erikom in Stiplošek Tomažem.

Povše Darji ni bil odobren podiplomski študij ob delu na III. stopnji muzeologije in konservatorstva, ker omejeno izobraževanje ni v planu in zanj tudi ni bila razpisana štipendija.

Bračun Ivanki je bilo odobreno podaljšanje absolventskega staža do 31. 8. 1987.

Od Sajko Marite in Müller Romane je bilo zahtevano, da opravi tečaj tujega jezika, ki jima je bil odobren in dostavita o tem ustrezno potrdilo kadrovski službi.

Od Ždrlek Katice je bilo zahtevano, da opravi tečaj tujega jezika, ki ji je bil odobren, na lastne stroške ali pa mora DO povrniti stroške tečaja po trenutni ceni.

Objavljen je bil razpis za študij ob delu na osnovi kadrovsko-izobraževalnih planov in sicer na naslednjih šolah:

— Višja šola za zdravstvene delavce - smer medicinska sestra	2 štipendiji
— Višja šola za laboratorijske tehnike	1 štipendija
— Hotelska fakulteta ali šola za organizacijo dela	1 štipendija
— Višja ekonomsko-koercialna šola Maribor	1 štipendija

Za namestnico predsednice Odbora za strokovno izobraževanje je bila imenovana Korez Jožica iz DSSS, ker je dosedanjemu namestniku prenehalo delovno razmerje v naši DO.

Oblak Brigiti ni bil odobren izredni dopust za opravljanje izpitov in prakse na kozmetični šoli v Ljubljani, ker z njo ni sklenjena pogodba o izrednem šolanju in ker ta oblika izobraževanja ni v skladu s kadrovskim planom.

Krsnik Lidiji je bilo odobreno podaljšanje štipendijske pogodbe za 4. letnik gostinske šole v Zaboku — smer kuhar, ker tam nimajo 3-letnega šolanja.

Delavski svet Zdravilišča

je zadalžil splošno kadrovski sektor, da prevzame pobudo za razpravo o dopolnitvi oz. spremembah samoupravnih splošnih aktov po posameznih enotah oz. družbenopolitičnih organizacijah. Enak postopek naj bi veljal tudi na področju delegacij.

Sprejel je sklep, da se v Delu objavi razpis za dela in naloge vodenje EFS - ponovni razpis in vodenje SKS.

Na osnovi razpisa je bil tov. Drogenik Jože s 1. 5. 1987 imenovan za direktorja splošno kadrovskega sektorja za naslednja 4 leta. Tov. Halužan Anica pa je bila imenovana za vršilca dolžnosti ekonomsko finančnega sektorja še za 6 mesecev, t.j. do 1. 12. 1987.

Sprejet je bil Pravilnik o organiziranem letovanju delavcev DO Zdravilišče.

Dr. Ozim Vojko je bil imenovan za vršilca dolžnosti vodje Centra za razvoj in znanstveno raziskavo mineralnih vod v Rogaški Slatini za 6 mesecev.

V raziskovalni svet pri Centru so bili imenovani dr. Ozim Vojko, dr. Lavrič Jože, dr. Jerkovič Domagoj, dr. Korkovnik Jože, prof. dr. Zaveršnik Herbert, Bizjak Darko, Napast Anton,

ing. Pucelj Branko, ing. Čoh Vlado, in ing. Jurjec Damjan.

Potrjen je bil predlog valoriziranih podatkov, določenih v zneskih za II. tri-mesečje 1987.

Sprejete so bile nekatere usmeritve za reševanje nekaterih vprašanj pri dodeljevanju stanovanjskih posojil v DO v letu 1987 in sicer:

1. Vrednost točk zbranih na podlagi osnov in meril Pravilnika o reševanju stanovanjske problematike je v letu 1987 za vse TOZD in DSSS enaka. Ta usmeritev pomeni, da se tudi letos uveljavijo v letu 1986 s tem v zvezi dogovorjena načela.
2. Pri odločanju o dodeljevanju stanovanjskih posojil za adaptacije, dograditve in druga podobna dela na zasebnih stanovanjskih hišah ter stanovanjih se tudi v letu 1987 uporablja v lanskem letu sprejeto tolmačenje CDS. Bistvo tega tolmačenja je v tem, da do stanovanjskega posojila za adaptacijo, razširitev in druga dela na zasebnih stanovanjskih hišah in stanovanjih niso upravičeni tisti prosilci, ki že posedujejo zgradbo oz. stanovanje, večje od družbenega stanovanja, katerega bi bili upravičeni pridobiti po kriterijih iz Pravilnika o reševanju stanovanjske problematike.
3. Najmanjši znesek stanovanjskega posojila, ki ga na podlagi zbranih točk lahko sprejme posamezni prosilec je 150.000,— din za adaptacijo in 300.000,— din za novogradnjo.

Dogovorjeno je bilo, da Zdravilišče krije stroške prevoza za izlete naših delavcev na relaciji do 600 km v obe smeri s tem, da ima TOZD-1 pravico do 5 avtobusov, TOZD-2 do 2 avtobusa, TOZD-3 do 2 avtobusov in DSSS do 1 avtobusa.

Podprt je bil predlog TOZD Polnilnica, da odstopamo od pogodbe za nakup poslovno-stanovanjskega objekta v Trogiru.

Marinka Zidar

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
drage mame
se iskreno zahvaljujeva
sodelavcem in sindikatu
Zdravilišča Rogaška Slatina
za darovano cvetje in
izrečeno sožalje.

Marija Novak in Ludvik Prah

Pogovor z glavno sestro Štefko Slivnik

Pred kratkim sem obiskal našo tov. Štefko, letošnjo dobitnico priznanja OF. Poiskal sem jo kar na delovnem mestu in veliko tega mi je zapala. To priznanje ji veliko pomeni, vendar pravi, da je v Zdravilišču še precej ljudi, ki bi si ga prav tako zaslužili, saj ima v tem lepem mozaiku vsak svoj kamenček. Ampak Slivnikova jih ima verjetno nekaj več, saj je letos nabrala že 36 let delovne dobe, samo v zdravilišču pa štiri leta manj. Njen moto je vzgajati in izpopolnjevati. Vzgajati lasten kader in učiti vse, ki jih zanimata zdravstvo, anatomija, tudi starše. Kot tako jo poznamo mi in širimo po občinski regiji, kjer so bila predavanja in tečaji v sodelovanju z DU. Omeniti moram, da na tem področju ni delalo veliko ljudi.

Verjetno pa je razlika med delom prej in sedaj?

A seveda je razlika. Prej se je mnogo več delalo in to samostojno. Samo človeku ni težko nobeno delo, če ima svoj kraj rad in je pripravljen zanj tudi kaj storiti. Tudi poleg svojega dela. Če je takih krajanov več, so tudi vse akcije lažje izvedljive. Slatinčani smo pa takoj pripravljeni kritizirati, sodelovati pa bolj malo. Na področju vzgoje je še veliko odprtih nalog. Tako za delavce zdravilišča kot krajane, saj moramo v parolo TURIZEM SMO LJUDJE biti vklopljeni vsi. In najbolj uspešno se da delati s kadri, ki si jih sam vzgojiš.

V zdravilišču je bilo ogromno narejenega v primarni dejavnosti in dopolnilni ponudbi in to s pomočjo starih zdravstvenih delavcev, ki so se marsičemu dobesedno odpovedali.

Tu je še turistični nagelj za TURISTIČNI POMLADEK. Tudi to je vaše delo.

Ja, to je moje obrobno delo. Meni so otroci vedno bili všeč, ker so iskreni. No, to sedaj poteka preko Turističnega društva.

Kljub temu pa letos ne moremo biti kaj prida zadovoljni z obiskom. Je po vašem mnenju kriva splošna kriza, ali še kaj drugega?

Mogoče AIDS?

Poleg te krize so vzrok naše nujno potrebne adaptacije. Vedno se je po kaki gradnji naslednje leto čutil upad gostov. Aids gotovo ne čeprav mislim, da tudi našega kraja ne bo obšel. Glede te bolezni bomo morali pač upoštevati vse ukrepe, ki jih zakon predpisuje.

Zdravilišče mora biti zdravilišče v pravem pomenu besede. Vas pri nas kaj moti? Mogoče urbanizem? Mene namreč zelo. Sam bi bil pripravljen, da do smrti plačujem samoprispevek,

ker tudi jaz živim s tem krajem in mi ni vseeno, da vsak po svoje "s fračo strelja" objekte po celi Slatini.

En samoprispevek bi lahko razkirali samo za en pameten urbanistični načrt - za 50 let naprej, ne za leto dve. Ne bom omenjal kikse, saj jih vsi poznamo, ne bi pa želel, da se "gradijo" novi, na račun krajanov.

Vprašanje urbanističnega načrta kraja je verjetno gledano različno - toliko kot je ljudi. Vsak ima svojo vizijo ureditve, zazidave. Zato pa je tukaj stroka in strokovni delavci: arhitekti, ekologi itd. Ti morajo pri načrtovanju kraja upoštevati: značilnosti in namembnosti kraja, ekologija in še marsikaj in temu primerno načrtovati. Mislim, da je uspeh večji, če arhitekt-načrtovalec pozna utrip življenja v kraju.

Zdraviliščem že zakon predpisuje kakšne ekološke, klimatološke in prometne pogoje mora izpolnjevati. Načrtovalci bi morali zakon samo upoštevati.

Res pa je, da je Rogaška razvlečena po dolinicah in rokavih in da je problem ustvariti urejen prostor. Posebno če bi radi imeli vse blizu.

Zelo velik problem pa je v vsakem primeru promet in nemir. Zdravilišča bi morala biti oaza miru.

Zdravilišča in zdravstveni turizem imajo sigurno veliko vlogo v sodobnem življenju človeka. Človek vedno večjo skrb posveča svojemu zdravju in je zanj pripravljen prispevati lastna sredstva. V ekološko nečistih mestih, hrupu, med delom in domom razpet, stresom izpostavljen človek rabi Zdravilišče.

V bolnico greš takrat kadar moraš, kadar te zdravnik pošlje, to je ambient, katerega moraš sprejeti, ker si postavljen pred dejstvo.

Zdravilišča pa si človek izbira sam. - Sicer upoštevajoč naravni zdravilni faktor.

Naše Zdravilišče je zasnovano pravilno. To je Center za PREVENTIVO, NADALJEVANJE BOLNIŠNIČNEGA ZDRAVLJENJA IN REHABILITACIJA GASTROENTEROLOŠKIH IN PRE-SNOVNIH BOLEZNI.

In vaše želje?

Novogradnja našega bodočega bolniškega oddelka. - Sanatorija, to ni samo želja, to je NUJA.

Dograditev terapije z vsemi potrebnimi prostori kot je načrtovano. Neboitičnik nam je postal premali. Verjeli ali ne.

Razširitev zdravstvene ponudbe na področju preventive, zdravljenja in rehabilitacije.

Celo leto trajajoče "SEZONE" dobrih zdraviliških gostov.

In veliko delovne vneme in dobre volje vsem.

Hvala lepa tov. Slivnikova, pri nadaljnjem delu pa še mnogo uspehov.

RUSTI

Kadrovske novice

V juniju 1987 so v Zdravilišču sklenili delovno razmerje naslednji delavci:

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Zdravstvo:

AMON Jasna, CEROVŠEK Branko, LAVRIČ Tatjana in POPOVIČ Silva — vsi za določen čas.

Gostinstvo:

ALEKSIČ Miladin, KAMENŠEK Ivan in LUČIČ Luka — za nedoločen čas; BOJIČIČ Milena, HALUŽAN Danica, HALUŽAN Mladen, KOREZ Elfrida, KORAŽIJA Metka in LAZAR Jožica — vsi za določen čas.

TOZD VZDRŽEVALNA DEJAVNOST:

ČATAR Anita in ŠTIH Josipa za določen čas.

Delovno razmerje je prenehalo naslednjim delavcem:

TOZD 1

Zdravstvo:

SLIVNIK Štefanija in LESJAK Vera - obe upokojeni.

Gostinstvo:

GOLEŽ Ivanka - upokojena, GAJSER Branko - sporazumno prekinil delovno razmerje.

TOZD 2:

TRIFUNOVIČ Lazar in KRUŠLIN Alojz - oba upokojena ter ZORIČ Radojica - sporazumno prekinil delovno razmerje.

TOZD 3:

ŠRIMPF Nežika - upokojena, LIPNIK Franc - sporazumno prekinil delovno razmerje.

DSSS - EFS:

SLEMENŠEK Fanika - sporazumno prekinila delovno razmerje.

VRELČEK

Vrelček, kaj pomeni prekinjena bela črta na cesti skozi Rogaško?

Že vem tršica!

Da je ta farba pri nas še vedno dražja od krvi!

DNEVI KERAMIKE '87

Rogaška

1. 9. — 6. 9. 1987

Delo turističnega društva v preteklem letu in naloge v tem letu

V četrtek, 16. aprila t. l. je imelo naše društvo v Hotelu Sava letno konferenco. Udeležba je bila solidna. Poleg članov TD so se konference udeležili tudi predstavniki KS, SZDL, ZZB NOV, mladine, planincev in turističnega podmladka, CTZ pa je zastopal podpredsednik zveze tov. Tone Turnšek.

Predsednik je v svojem poročilu poročal da je delo TD, ter UO, njegovih odborov in komisij potekalo v tem mandatnem obdobju po smernicah, ki smo si jih zastavili na občnem zboru pred dvema letoma, dopolnili na lanskoletni konferenci, kakor tudi po nalogah, ki so se sproti pojavljale.

Odkar je TD oddalo oddajanje zasebnih sob zdravilišču, je naša skrb in največji poudarek na vzgoji prebivalstva. To je nujno predvsem iz dveh vidikov:

1. da je naš odnos ne samo turističnih delavcev, pač pa vsega prebivalstva našega kraja do gostov ljubezniv in kulturnen. Tega se večkrat vse premalo zavedamo, saj imamo večkrat izpade, ki nam ne morejo biti v ponos. Večkrat pozabljamo, da je neposredno in posredno vezano na turistično gospodarstvo dobra tretjina prebivalstva Rogaške Slatine in okolice. Veliko dela in skrbi nam dajejo komunalna ureditev, javni red in čistoča. Povedati moram, da nam v teh prizadevanjih vsestransko pomagajo in v zadnjem letu kar uspešno rešujejo te probleme tudi v krajevni skupnosti, v osnovni šoli in večini delovnih organizacij. Plodno sodelujemo v raznih akcijah z Društvom prijateljev mladine in Planinskim društvom.

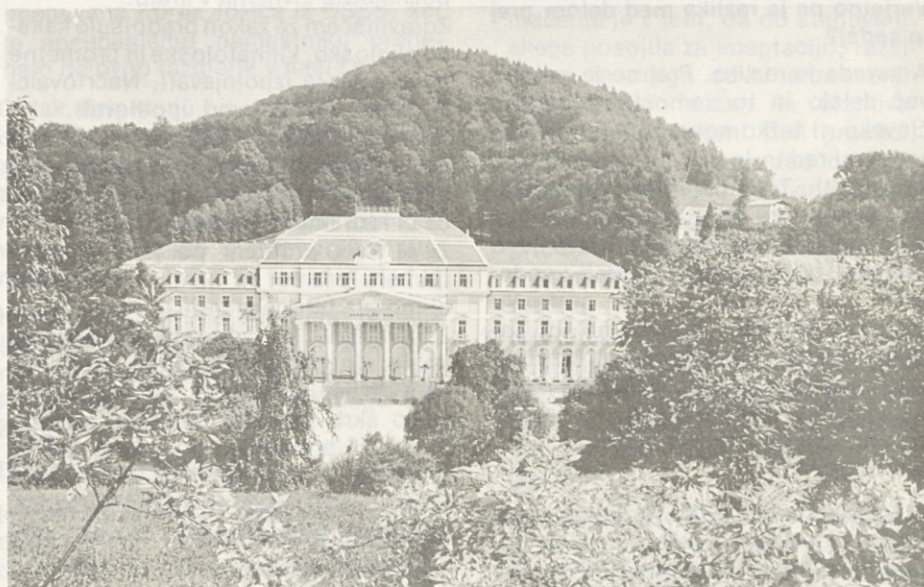
V drugem mandatnem obdobju se je upravni odbor sestel na 19. sejah. Udeležba je bila zelo dobra. Na sejah smo obravnavali zadeve, ki spadajo v pristojnost upravnega odbora in ki smo jih začrtali v naših smernicah na občnem zboru kot sem že uvidel omenil. UO imamo sestavljen tako, da vsak član UO vodi po eno komisijo ali odbor. Na sejah pa med njimi koordiniramo in usmerjamo njihovo delo. Poleg te usmerjevalne naloge pa so na UO razpravljali tudi o drugih perečih zadevah kot je javni red in mir, čistoča v kraju, vzpostavitev vozniških redov avtobusov, o markacijah in razpoznavnih znakih v samem zdravilišču in okolici.

Razpravljali smo o turističnem prometu, o propagandi in prireditvah. Skratka o zadevah, ki se tičejo turizma, posebno pozornost pa smo posvetili vzgoji prebivalstva in mladine.

Z veseljem lahko poudarim, da so bili zelo delovni v vseh komisijah in odborih. Zasluga teh komisij je, da smo tudi v lanskem letu dosegli republiško priznanje. Dosegli smo namreč tretje mesto v oceni za urejene turistične kraje.

Za predsednikom UO so poročali člani UO, ki vodijo posamezne odbore oz. komisije.

V nadaljevanju vam posredujemo kratek izvleček iz teh poročil; predsednik Gajšek Franjo, ki je vodil komisijo za oddajanje zasebnih sob je poročal: Komisija je na 11 sejah obravnavala in določala cene za sobe, posredovala za pripravo novega sporazuma.

Predsednica komisije za estetsko in turistično vzgojo je poročala:

Komisija deluje od leta 1981. Cilj je turistična vzgoja med mladimi - osnovnošolsko mladino, načrtujejo pa tudi predavanja — vzgojo v vrtcih. Osnovna šola je imenovala mentorja. Organizirana so bila predavanja tako za mladino kakor tudi za starše na roditeljskih sestankih. Predavanja so vodili priznani turistični delavci, obogatena so bila s filmi. V preteklem letu je potekal tečaj za turistične vodiče, katerega je opravilo 12 učencev. Izpiti bodo tudi letos, prijavljenih je 15. Izpit se sestoji iz teoretičnega in praktičnega dela, leta 1985 je turistični podmladek prejel turistični nagelj.

V šolskem letu 1987/88 programira osnovna šola Rogaška Slatina redno obliko pouka o turistični vzgoji in pritegniti zdraviliško-turistične delavce. Turistične vzgoje v osnovni šoli pa vsekakor brez prizadevanih prosvetnih delavcev ni mogoče. Tov. predsednico je dopolnila še članica podmladka, učenka osnovne šole.

V 38 gospodinjstvih, ki oddajo sobe, je na razpolago 116 sob. V zasebnih sobah je bivalo 854 gostov, tujih 346, skupnih nočitev je bilo za 29% manj kot v letu 1985. Cene za sobe je komisija formirala v tujih valutah, te pa so osnova za dinarske in so prilagojene inflaciji.

Stroški ogrevanja v preteklem letu niso bili vključeni v cene storitev. Pri obdavčitvi dohodka glede oddajanja sob veljajo nekatere močnejše obdavčitve. Pri upravi za družbene prihodke smo intervenirali in dosegli nekatere olajšave. Na podlagi novega občinskega odloka je pripravljen novi sporazum med Zdraviliščem in oddajalci. Komisija za zasebne sobe je pooblaščenca usklajevati interese oddajalcev in usklajevanje z Zdraviliščem. Iz anket je razvidno, da so gosti zadovoljni z zasebnimi sobami, nekateri so pri oddajalcih redno že po 15 let.

Dejala je, da šteje podmladek 16 članov. V l. polletju so ob dedku Mrazu prodajali razne izdelke v parku, ob sobotah so imeli dežurstvo v recepciji Zdravilišča.

Član komisije za izgled kraja tov. Ogrižek Franc je v odsotnosti predsednika poročal: ocenjevanje so opravile 3 skupine in izvedle tudi točkovanje. Komisija ugotavlja, da je urejenost vedno boljša. Dostokrat je za izboljšanje stanja potrebna samo dobra volja in okus.

Komisija je podelila naslednja priznanja:

ZLATA VRTNICA: Gajster Edi,
SREBRNA VRTNICA: Kužner Marjan,
BRONASTA VRTNICA: Šverko Martin.
Priznanja so prejeli: Halužan Mirko, Križanec Rozika, Sajko Anton, Župnišče, Zobec Ciril, Lavrič Jože, Mrhar Zdenka, Ferjanič Lojzka, Krebs Ivica, Čujež Adolf, Senič Jože, Jahić Zaim, Korbar Drago, Ferme Vera, Terčič Maks.

Po uvodnih poročilih je bila živahna razprava. V njej je sodeloval tudi podpredsednik CTZ tov. Turnšek Anton, ki se je pohvalno izrazil o delu našega društva.

Pri naslednjih točkah smo sprejeli program dela za to mandatno obdobje in proračun za leto 1987, ki se bo tudi odslej odvijalo podobno kot v preteklem letu. Še več poudarka bomo dali na urejevanje okolice in vzgoji prebivalstva, še posebej mladine. S tem namenom smo letos organizirali že dva predavanja o urejanju okolice. Kar pa je najpomembnejše: dogovorili smo se na osnovni šoli za fakultativni pouk, ki se bo začel še v jeseni v vseh 6 razredih in ga financira TD.

Proračun za leto 1987 je naslednji:

	v 000 din
Dotacija za prireditve	45.000
Dotacija za KS	5.000
Dotacija delavski univerzi	700
Prispevek CTZ	1.200
Delo študentov	200
Vrtnice za šole	100
Dedek Mraz, pust	170
Ostale dotacije	300
I. SKUPAJ FINANCIRANJE	52.670
Pogodbena dela - redna	700
Pogodbena dela - komisij	1.050
Fakultativno izobraževanje	1.500
Delovne obleke vodičev	500
Stroški denar. in plač. prometa	50
Publikacije - časopisi	150
Podstavki za plakate	100
Koledar 1988	350
Članarine	10
Gostinske storitve	100
Letna konferenca	500
Izleti	800
Dnevnice, kilometrina	300
Razno	500
II. SKUPAJ FUNKCIONALNI STROŠKI	6.610
III. REZERVA	3.520
SKUPAJ PLANSKA PORABA	62.800

Pod 7. točko pa smo izvolili UO za naslednje mandatno obdobje. Po našem pravilniku se vsako drugo leto menja 1/3 članov.

Upravni odbor sestavljajo:
 Libnik Lojze, predsednik
 Prah Ludvik, podpredsednik
 Zupan Erika, tajnik
 Gajšek Franjo, član
 dr. Istenič Milan, član
 Slivnik Štefka, član
 Matko Ana, član
 Ogrizek Franc, član
 Plohl Franc, član
 Baštašič Janko, član

Predsednik TD
 Libnik Lojze

Vlak bratstva in enotnosti 87

Že tradicionalno odpelje posebni vlak nekdanje slovenske izseljence in njihove potomce vsako drugo leto izmenično v SR Srbijo in nato v SR Slovenijo k prijateljem, kot spomin na težke vojne čase, ko so naše ljudi izselili v SR Srbijo.

Letos sta pripeljali dve kompoziciji vlaka, eden iz Kraljeva, drugi iz Titovih Užic. Skupni slovenski sprejem je bil v Krškem, od koder so tri kompozicije nadaljevale pot in sicer ena na Gorenjsko, druga do Maribora in tretja do Celja. Srbski prijatelji so tako obiskali Posavje, Gorenjsko, Koroško in Šatejsko.

V našo občino je prišlo 15 nekdanjih gostiteljev naših izseljencev in njihovih potomcev. Skupaj z njimi je prispele tudi tričlanska delegacija iz naše pobratene občine Arilje in učenka, kot nagrajenka za najboljši spis na temo "Bratsvo in enotnost".

Goste smo pričakali v Celju in jih nato pospremili do Šmarja pri Jelšah, kjer je bil pripravljen sprejem s kulturnim programom pred Domom kulture. Težko je opisati snidenje nekdanjih izseljencev s svojimi prijatelji iz SR Srbije. Pristna prijateljstva iz voj-

nih časov so se prenašala iz generacije na generacijo tako, da so bili skupaj kar trije rodovi.

Priprave na Vlak Bratstva in enotnosti 87 smo pričeli v mesecu aprilu, da bi našim gostom pripravili čimlepše bivanje. Po sprejemu v Šmarju smo odšli na skupno kosilo, nato pa so naši gostje odšli h gostiteljem. Drugi dan so si ogledali Steklarno Boris Kidrič, nakar je bil skupni piknik za goste na Boču. Nedelja je bila posvečena gostiteljem. Ti so svoje goste popeljali po občini, do Kumrovca, na Pohorje, Bled in še nekatere kraje naše republike, skratka potrudili so se, da so jim razkazali naše kraje. V ponedeljek smo si vsi skupaj ogledali še LI BOHOR Mestinje in nato po skupnem kosilu pospremili goste v Celje, od koder so se le-ti vrnil domov.

Še nekaj o vtisih, ki so jih gostje dobili pri nas. Po vrnitvi v SR Srbijo prihajajo še do danes zahvale za lepo preživete dneve pri nas, za spoznanje in videnja, življenja pri nas. Vsi pozdravljajo tako medrepubliško akcijo, saj le z neposrednimi kontakti in navezovanjem prijateljstva najlažje ocenjujejo današnji trenutek in s tem bogatijo med vojno stkana prijateljstva.

Predsednik OK SZDL
 Matko Milan

Razstava likovnih del

Jožeta Krambergerja v Rogaški Slatini

V petek, 26. 6., je bila v PIVNICI Zdravilišča otvoritev razstave Jožeta Krambergerja, likovnega samorastnika iz Slovenj Gradca, katerega dela bodo celih pet tednov med nami.

Rodil se je l. 1945 v vasi Straže v Slovenjskih goricah. Ko mu je bilo dvanajst let, je izgubil mater, zato si je moral sam s trdim delom pri kmetih služiti kruh. Že zelo zgodaj je začel tudi risati. Vendar denarja za šolanje ni bilo. Borba za preživetje je bila prehuda, zato se je izšolal za zidarja.

Bolj aktivno se je s slikanjem začel ukvarjati šele l. 1967, po prihodu v Dravograd, kjer je v SGP KOGRAD zaposlen še danes. Takrat se je srečal tudi z akad. slikarjem Karlom Pečkom, ki mu je postal nesebičini mentor in mu je s svojim strokovnim znanjem vedno stal ob strani. Tako so se mlademu, zagnanemu likovnemu talentu odprle možnosti za širjenje in poglobljanje njegovega slikarskega znanja. Brez šol in pravega mentorstva pač ne gre.

Začel je resno delati. Ure in ure je prerisoval risbe in skice starih mojstrov iz knjig. Spoznaval in osvajal je različne slikarske tehnike, ukvarjal se je s problemi oblike in z anatomijo. Slikal je različne motive od krajine in figure do mrtve prirode.

Našel se je v portretu in tihožitju. Najraje slika z oljnimi barvami. Po svojem stilnem izrazu je Kramberger realist. Predmete podaja takšne, kakršne vidi in jih doživlja. Ničesar ne prikriva in ne olepšuje.

Tihožitja, v katerih se kaže mojstrove prefinjena občutljivost z vso lepoto tega sveta, spominjajo s svojimi zamolklimi barvami in z natančnim posnemanjem oblik na holandske slikarje 16. in 17. stol., za katere je značilna realna barvna skala, teatralna svetlobe in prikrita simbolika vsakdanjih predmetov. Podobne značilnosti lahko odkrivamo tudi v Krambergerjevih delih.

Pri njegovih slikah nikoli ne gre le za faktografske posnetke predmetov. "V

njegovem delu se prepletajo sedanjost in preteklost, spomini in otipljiva stvarnost" (C. Avguštin).

Iz slik z upodobljenim starim posodjem, s svetilkami, s kruhom, vinom, gobami, čebulo, veje domačnost, vsakdanjost. Tihožitja so barvno in oblikovno bogata, ozadja pa ostajajo indiferentna, zaprta s temnimi barvami. Predmeti drug drugega pogujejo. Med njimi vedno obstajajo bolj ali manj trdne vezi. Sami v sebi dostikrat skrivajo simboliko ali zgodbo, ki skoraj vedno vsaj malo osebnostno

zadeva tudi slikarja samega (Violina, Trobenta, Tihožitje s kruhom...).

Tematika njegovih del je vsem razumljiva. Način slikanja, katerega sestavine so, lahko bi rekli, podobne naivi, pa vendar niso naiva, vnaša v njegova dela nekaj prvobitnega, posebnega.

Krambergerjeva dela so rezultat nenehnega, vztrajnega dela, študija. Na njegovi ustvarjalni poti ga spremlja neustavljiva notranja sla, upodobiti predmet in prikazati čustveno povezovalo med njim in samim seboj.

Darja Povše

Rogaška

II. Mednarodni slikarski Ex-tempore

V začetku junija je Zdravilišče Rogaška Slatina, v sodelovanju z Medobčinskim zavodom za likovno dejavnost "Obalne galerije" Piran, organiziralo mednarodni slikarski Ex-tempore. Le-ta je že drugi po vrsti in kot vse kaže tudi ne zadnji.

Slikarji, ne glede na to ali so akademiki ali le amaterji, so vsi delali t.j. slikali pod enakimi pogoji. Čas jim je bil le skopo odmerjen. V treh dneh, od 5. junija, so kljub vremenu, ki jim ni bilo najbolj naklonjeno, dosti ustvarili. Med deli ni bilo le fantazij-

skih kompozicij (na temo: Voda - vir življenja), pač pa tudi veliko vtisov o Rogaški in njeni okolici. Tem je bilo več: Zdravilišče Rog. Slatina z okolico, Steklo-steklarstvo, Zdravilišče Atomske toplice z okolico, Štajerska pokrajina.

Mednarodna žirija v sestavi: Toni Biloslav, akad. slikar, ravnatelj Obalnih galerij Piran; Janez Mesesnel, likovni kritik, Ljubljana; dr. Enzo Santese, likovni kritik, Italija; Berislav Valušek, likovni kritik, Zagreb; je imela tokrat z izbiro del za odkupne nagrade težko nalogo. Izmed sto trinštirideset del, sto štirih avtorjev, so izbrali dvanajst enakovrednih nagrad (100.000.—) in še glavno nagrado (150.000.—).

Grand-prix je prispevalo Zdravilišče Rogaška Slatina, ostale nagrade pa: TOZD Zdraviliška dejavnost (3), TOZD Polnilnica (3), Zdravilišče Atomske toplice (2), Ingrad Celje (1), Steklar-ska šola Rog. Slatina (1), Turistično društvo Rog. Slatina (1), Ljubljanska banka Celje (1). Dobili pa so jih naslednji avtorji: Roberto Tigelli: "Casa della musica", Karim Azad: "Steklarjeva duša", Tahir Hamid: "Prepozno", Rudi Uran: "Vir življenja", Janko Orač: "Po nevihti", Džanino Božič: "Iz okolice Rog. Slatine", Marjan Maznik: "Štajerska", Igor Rukavina: "Sladka gora", Veljko Toman: "Plama", Slavko Kores: "Rogaška Slatina", Bruno Paladin: "Aqua, fonte di vita" in Jože Kotar: "Podčetrtek". Glavno nagrado je prejel Mario Cassetti za sliko: Aqua - fonte di vita". Dela so bila do 26. 6. razstavljeni v PIVNICI Zdravilišča.

Avtorji so prišli iz cele Slovenije (Maribor, Ljubljana, Celje, Koper, Piran, Titovo Velenje, Jesenice...), pa tudi iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Italije in Avstrije.

Iz domačega kraja so se Ex-tempore udeležili: Dana Kočica, Anton Slivnik, Alojz Antonič, Slavko Jerič, Marjan Prasiček in Erna Fric-Ferjanič.

Letošnji slikarski Ex-tempore je dobro uspel, zato se v imenu organizatorjev zahvaljujem vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli k temu.

Darja Povše

Odkupna nagrada, V. Toman: Palma

Odkupna nagrada, Karim Azad: Steklarjeva duša

VTISI IN KRATEK POSNETEK DELA V HOTELU SAVOY V ZÜRICHU

Hotel Savoy ima kapaciteto 180 ležišč in se nahaja v poslovnem centru ob züriškem jezeru. To je hotel s petimi zvezdicami in ima okrog 200 zaposlenih delavcev. Star je 180 let, bil pa je v celoti prenovljen, oziroma zgrajen na novo s staro obliko in izgledom fasade. Hotel je letno zaseden okrog 80%, bil bi še bolj, vendar ima konec tedna precej zatišja, saj takrat posli več ali manj mirujejo.

Cena sobe z zajtrkom je v enoposteljni sobi 300 frankov, v dvoposteljni pa 240 frankov po osebi, kar je v primerjavi z nami v razmerju nekje 1:5. Neto osebni dohodki so okrog 2100 — 2300 frankov za KV delavce. Ta nihanja so glede na leta zaposlitve v hotelu. Tudi razmerje osebnih dohodkov je približno v razmerju 1:5 v primerjavi z nami. Za vse službe je težko izvedeti koliko zaslužijo, ker vsi to precej skrivajo. Malo me je začudilo, ker nikjer v hotelu ni nagrajevano po procentih po prometu. Procenti se tudi vse manj uporabljajo pri nagrajevanju in so v uporabi le še v raznih "štrapac" obratih. Pri razgovorih s personalom, ki je včasih delal na procent, se čuti velik odpor do nagrajevanja na ta način. Kuharji, matakariji in KV delavci v recepciji imajo enake plače.

V hiši imajo lastna skladišča — ekonomat in pralnico. Pogodbeno vozijo v pranje le banketne prte, večje posteljnino perilo in kemično čiščenje. V pralnici imajo 11 zaposlenih, ki oskrbujejo celo hišo. Vodja pralnice gre po oddelkih, pogleda kjer kaj rabijo, nosači pa odpeljejo in pripeljejo perilo. Za gosta je pranje opravljeno v istem dnevu ali v osmih urah. Na kratko bom opisal potek dela po oddelkih. Kuhinje ne bi opisoval posebej, ker je bil z mano v Savoyu tudi šef kuhinje Škodič Stanko, ki se je bolj poglobil v njegovo področje.

Recepcija

V recepciji dela šef gostov, blagajnik, žurnalist, receptor, consierge in telefonist. Ti delajo za pultom, v holu pa še nosač, lift boy in bell captain. Prtljago od recepcije v sobe nosijo etažni nosači, ki jih je pet — za vsako nadstropje po eden. Po 17. uri je zasedba zmanjšana za dva za pultom in deloma po nadstropjih. Rezervacije potekajo po stari metodi brez računalnika. Delajo dnevni plan zasedbe, kar je precej nepregledno in nepraktično, vendar z ozirom na malo kapaciteto izvedljivo. Recepcijska blagajna je takšna kot v Savi in v primeru večdnevnega bivanja gostov knjižijo dnevni aranžma vsak dan posebej — ne v dnevnem znesku krat število dni. Žurnalist odpira račune, knjiži aranžma in vodi goste, ki pri-

dejo, v sobe. Receptor vpiše vsako rezervacijo na list za rezervacije, vnese v dnevni plan in vloži pošto. Zvečer pripravi plan prihodov za naslednji dan.

Šef gostov določi številko sobe za goste, ki pridejo ta dan. Raport ima na tabli s predalčki, v katerih ima ime gosta in termin bivanja. To mu je vodilo za razpred sob. Imajo posebne oznake za že prazno sobo, za pospravljeno in za sobo v pripravi. Šef gostov je obenem šef recepcije in naredi tudi razpored dela.

Consierge izdaja ključke in ima vezo z vsemi nosači in guvernantami. Organizira tudi taxi službo, obvestila gostom itd. Telefonist ima standardno delo. Centrala je avtomatska, zato blagajnik dobi preko tastature že natisnjen račun za telefon z vpisanimi klicnimi številkami in zneski. Blagajnik da na račun skupni znesek, često gostje plačajo telefon direktno pri telefonistu, ki ima tudi tastaturo. V primeru da se avtomatika pokvari, imajo enak sistem kot pri nas.

Nosač prevzame prtljago od bell captaina, jo označi in preko consierga poskrbi za prenos v sobo.

Restavracija

Imajo tri restavracije s po 50 — 60 sedeži, banketni oddelek, kjer imajo 4 različne sobe s skupnim številom okrog 200 sedežev. Poleg recepcije je aperitiv bar. V restavracijah, ki so specializirane, strežijo samo natakariji, v banketnem oddelku pa samo natakarike, ki so večinoma pogodbene in plačane na uro. Namestnik direktorja je obenem banket manager in tudi sicer koordinator med šefi strežb. Vsaka restavracija ima po dva šefa strežb, ki delata kot šefa rajona in pokrivata celodnevno poslovanje, v času kosila in večerje sta prisotna oba. Šef strežbe sprejme gosta — v glavnem so mize rezervirane vnaprej, ga spremi k mizi in vzame naročilo. To naročilo preda šefu rajona, ki v kuhinji naroči, jedila pa prinašata oba s pomočnikom. Strežba v restavraciji poteka obvezno na servirne mize — geridone, ki so neposredno poleg gostove mize. Ko so vse jedi na tej pomožni mizi na grelcih, šef rajona razdeli na krožnik in postreže. Porcije se vedno strežejo v dveh delih — torej najprej polovico in ko gost poje, še ostali del. Strežba poteka brez vozičkov. Uporabljajo le specialne vozičke za glavno jed, za solato in desert. Naplačevanje poteka po francoskem sistemu. Zadolžitev pijač je stvar šefa strežbe, ki dnevno opravi kontrolo — oziroma primerjavo s stanjem na register blagajni. Starejši po stažu je odgovoren za obrat in za razpored. Šefi strežbe so oblečeni enako kot

recepcijsko osebje; črni suknjič in rahlo progaste temno sive hlače. Natakari in šef rajona imata črne hlače i belo platneno bluzo. Ločita se po tem, da ima šef črn metuljček, natakari pa belega. Za vse so obvezni črni čevlji in črne nogavice. Motilo me je, da so bile natakarike oblečene sicer vse v črna krila in bele predpasnike, bluze pa so imele različne, čevlje pa pa čisto različne — na žalost tudi natikače raznih barv.

Velika večina osebja — še posebej v kuhinji in strežbi dela deljeno. Delovni dan traja 9 ur, kar je 45-urni delovni teden. Dva dni v tednu so prosti in to po vnaprej določenem razporedu. Posebej plačano ni niti nedeljsko, niti deljeno, kakor tudi ne nočno delo.

Sobe

Sobe so precej povprečne, odstopa le tehnična oprema: TV, radio, hladilnik s pijačami, talno gretje... Kopalnice imajo lepše mešalne baterije, vgrajene fene, vstop za popravila je iz zunanega hodnika, tako gost ne "občuti" popravil. Začudilo me je, da imajo precej sob brez bideja.

V vsako generalno sobo dajo košarico s sadjem — to opravi sobni servis.

V nadstropju delata dve sobarici vsaka svoj rajon, kar znaša 13—15 sob na eno osebo. Pomaga jima nosač in sicer pri sesanju in prenašanju perila. Vsako nadstropje ima guvernanta, ki vsako sobo pred izdajo pregleda in javi na recepciji, ko je za izdajo. Vse veze recepcija — sobe grede preko consierga in guvernante, ki ima pri sebi pips in jo je tako mogoče najti v vsakem trenutku. Pips imajo tudi nosači v nadstropju. V sobah nimajo znaka kje je sobarica, vendar to pogrešajo.

Ekonomat

Organiziran je v kletnih prostorih. Zaposleni so trije delavci, naroča pa vodja ekonomata po usklajenih poteh. Zaloge in razknjiževanje vodijo na karticah kot pri nas.

V okviru ekonomata je tudi cvetličarka, ki pripravlja vse cvetlične aranžmaje za celo hišo.

Hotel je last Švicarske banke. Vodi ga direktor-manager, ki je prisoten tako rekoč ves dan. Nekakšen koordinator — kontrola je njegova žena in o njihovih odločitvah ni debate. Sestankov tako rekoč ni, kar je za sam potek dela zelo dobro, ker so vsi vedno na svojem delovnem mestu. Pri ljudeh pa se čuti tisto vzdušje, da se dela samo za denar, vse ostalo pa je problem drugih. Zelo se občuti predolg in prenapet delovnik — ne glede na dva prosta dneva v tednu.

Če primerjamo delo in samo organizacijo med hotelom Savoy in našima hoteloma A-kategorije, lahko rečem, da delo pri njih ne poteka bistveno bolje kot pri nas. Razlika je najbrž v tem, da pri njih naročeno tudi izpeljejo, pri nas pa vedno najdemo neko srednjo pot. Mislim, da je to naš osnovni — splošni problem. Razlika je v tehnični opremljenosti. Razlika je tudi v tem, da vsak opravlja le svoje ozko delo in mu ni potrebno skrbeti še za druge stvari za normalni potek dela. Težko bo primerjali kraj in ostalo, da je Zürich svetovni poslovni

center in je infrastruktura čisto druga kot pri nas.

Lahko pa precej mirno trdim, da živimo precej lepo življenje — tudi gostinci, le malo bolj bi se morali potruditi pri svojem delu in tudi sami bolj spoštovati te poklice, ki poleg ostalega tvorijo naše gostinstvo.

To so moji vtisi in zapažanja in nikakor ne stanje za delo in življenje v gostinstvu v Švici, mislim, da je pa vseeno napisano blizu realnega stanja v Švici.

Jurič Tone

OBISK MADŽARSKIH ZDRAVILIŠČ

Zdraviliški delavci, predvsem delavci Zdravstva, nadaljujemo ogledе najznamenitejših zdravilišč v Evropi.

Letos nas je pot vodila v Madžarsko. Glavni organizator dr. Kokovnik in njegovi sodelavci so se potrudili in skupaj s Kompasom pripravili prijeten, zanimiv in poučen program.

Skozi Čakovec in preko mejnega prehoda Hodoš smo prišli v Madžarsko, nižinsko deželo na dnu obširne Panonske kotline. Madžarska je tudi podonavska država, saj jo Donava prečka prav po sredini in jo razpolavlja. Donava ima za deželo velikanski ekonomski in prometni pomen.

Zanimivost, ki smo jo najprej zagledali, so bili vodni stolpi z vodnimi rezervoarji, ki črpajo podtalnico. Madžarska je pretežno agrarna država, vendar je v kmetijstvu zaposlenih le petina prebivalcev, v industriji pa kar tretjina. Povedali so nam, da večja poljska dela ne opravljajo tako dolgo kot pri nas, ampak si pomagajo z vojsko in npr. setev ali pobiranje pridelkov opravijo v rekordnem času. Vsa vojska pa tudi sicer sama skrbi za svojo prehrano in med služenjem vojaškega roka niso v breme državi.

Vozili smo se proti obali največjega jezera v srednji Evropi, Blatnega jezera. Zanimivo je, da je povprečna globina jezera le tri metre. Voda se zato zelo hitro segreje, nikoli se ne ohladi pod 24°C in je poleti izredno ugodna za kopanje. V Blatnem jezeru so izviri Madžarske kisle vode, ribe iz jezera pa so znane specialitete.

Naš prvi postanek je bil v znanem Madžarskem zdravilišču Heviz. To je najbolj znano zdravilišče za revmatična obolenja. Hoteli v zdravilišču so namenjeni predvsem tujim gostom, ki večinoma tudi koristijo tukajšnje terapije. Uporabljajo suhe in banjske terapije, pri tem pa koristno uporabljajo vodo, ki vsebuje veliko radija in žvepla in ima ob izviru 60°C, tako da jo

morajo pred uporabo hladiti na 37°C.

Nadaljevali smo vožnjo ob severni obali Blatnega jezera do polotoka Tihany, ki deli Blatno jezero na vuhodno in zahodno kotanjo. Ceste in železnice so okrog Blatnega jezera zelo razvejane, saj povezujejo preko 50 letoviških krajev ob jezeru.

Pozno popoldne smo prispeli v glavno mesto Budimpešto, in se namestili v prijetnem hotelu Volga. Zvečer smo bili sicer bolj ali manj utrujeni, a kljub temu smo izkoristili večer in si po svojih možnostih ogledali nočno življenje v Budimpešti, zavili v bar ali kakšno od številnih gostilnic z glasbo.

Naslednje dopoldne smo se odpeljali z metrojem do največje trgovske ulice, kjer smo se lahko za malo denarja pošteno najedli sladkarij in sladoleda, žejo pa preganjali s pijačo po prav tako neverjetno nizkih cenah v primerjavi z našimi. Spomnili smo se na svoje domače in v skrbi za njihovo zdravo prehrano nakupili kolobarje okusnega sira (petkrat cenejšega kot pri nas).

Popoldne je bilo rezervirano za resne, a izredno zanimive in prijetne ogledе mesta Budimpešta in njenih znamenitosti. Največja zanimivost je vsekakor mesto samo, saj je nastalo šele v preteklem stoletju z združitvijo dveh mest: gričevnatega Budima na desni strani in ravninskega Pešte na levi strani reke Donave. Meščani so ta dogodek ovekovečili s simboličnim vodometom.

Iz Budima v Pešto in obratno lahko prideš po predoru ali po šestih mostovih, ki so bili med vojno vsi porušeni in po vojni vsi obnovljeni. O najznamenitejšem, visečem mostu, kroži legenda, ki bi bila zelo koristna tudi pri nas, v današnjem času zgrešenih investicij. Legenda pravi, da je arhitekt naredil most berezhibno in bil na to silno ponosen. Nihče ni mogel najti

na mostu niti najmanjše napake. Čez nekaj let pa so ugotovili, da levi, ki ležijo na stebrih, v gobcih nimajo jezikov. Arhitekta je baje to odkritje prizadelo, da je naredil samomor.

V spominu nam je ostala največja cerkev v Budimu, cerkev Sv. Štefana, pa Matijeva cerkev (po Matiju Korvinu), kjer prirejajo znamenite orgelske koncerte (tudi mi smo slišali glas teh orgel), pa Kraljevska palača z galerijo za slikarje v renoviranem delu. V dokaz, da smo res bili v Budimpešti, smo se slikali pred veličastnim spomenikom v čast ruskim zmagovalcem: ženo, ki predstavlja simbol miru in z griča opazuje mesto pod seboj. Še bolj veličasten je Trg herojev v mestnem parku z ogromnim spomenikom najzaslužnejšim ljudem Madžarske zgodovine. Najvišji vrh tega spomenika meri skoraj 100 metrov.

Madžari v svojem glavnem mestu niso pozabili tudi na nas. Del obale ob Donavi so poimenovali v Beograjsko obalo. Izvedeli pa smo še, da je bila v Budimpešti v gostilni pri Zlatem jezeru ustanovljena matica Srbska (če se spomnite iz šole — to je bilo naše prvo kulturno združenje, ki je kasneje sedež preneslo v matično državo).

Za zvečer smo prihranili ogled romantično razsvetljenih ribiških trdnjav na griču Vidikovcu, ki so jih pred Turki branili ribiči z Donave. Sprehajali smo se po nekdanjih okopih in poslušali melodijo iz lajne, ki jo je neutrudno poganjal bradati lajnar.

Zapomnili smo si, da je v Budimpešti vsega skupaj 123 termalnih vrečev.

Ženske smo si zapomnile, da rodniški dopust traja kar tri leta in da je nadomestilo enako, kot če bi ženska delala.

Moški so si zapomnili, da tu ne poznajo "fušanja". (Sicer zdravstveni delavci niso tipična skupina za to zvrst dela), a kljub temu naj povem, da tu človek, če želi dodatno zaslužiti, poleg rednega dela, lahko honorarno dela popoldne štiri ure, seveda dobi enako plačano kot za redno delo.

Vsi smo odobravalni nizke cene hrane in brezalkoholnih pijač, saj 50% stroškov refundira država. Tudi avtobusi in druga javna prevozna sredstva so izredno poceni.

Zelo prijetno je bilo poslušati tako lepe stvari. Pa smo se med vožnjo nazaj grede pogovarjali in ugotavljali, če si je mogoče kdo zaželel, da bi kar ostal... Ampak...

Ogledali smo si še zdravilišče Gelert in spotoma še nakaj letoviških krajev in že smo bili na meji.

Bilo je čudovito, enkratno doživetje in zahvala gre vsem, ki so se trudili z organizacijo.

Toda... srečni smo, da smo spet doma. B. H.

Abstinenca - naš ponos

Klub zadovoljnih abstinentov "DONAT" Radovljica, nad katerim ima patronat Zdravilišče Rogaška Slatina obstoja že dobrih 20 let. Vanj je vključenih 50 aktivnih članov. Prvotno dejavnost kluba smo razširili še na športne aktivnosti.

V začetku oktobra 1986 smo se nepričakovano poslovili od našega duhovnega vodje - duše kluba tov. Franca Pretnarja. Za njegovo nesebično, požrtvovalno delo, vodenje pri prevzgoji v času abstinence, mu velja posebna zahvala in slava.

Njegovo začeto delo bomo z velikimi napori nas vseh nadaljevali naprej, vendar pa vrzeli še nekaj časa ne bomo uspeli nadoknaditi.

Klub vodimo člani sami, brez zdravnikov, terapevtov in sester. Imamo pa tesno povezavo z Zdravstvenimi domovi in Psihiatrično bolnico Begunje.

V mesecu novembru — mesecu boja proti alkoholizmu in narkomaniji smo imeli občni zbor. Pregledali smo delo in aktivnosti kluba. Klub prireja poleg rednih tedenskih sestankov tudi izlete. Spoznavamo našo prelepo domovino, njene lepote, običaje ljudi, vse z namenom večjega medsebojnega spoznavanja. S temi izkušnjami se bojujemo proti alkoholizmu, uspešnemu premagovanju recidive — ponovnega pitja, ker društvo lahko le z tovariško družabnostjo rešuje svoje naloge. Potrebno je spoznati probleme, da se lažje pomaga pri abstinenci. Marsikatero težavo nam na tak način uspe ugodnejše rešiti. Vsi pa smo zadovoljni, da imamo uspeh.

Ena glavnih nalog občnega zbora je ureditev in oprema klubskih prostorov. Dela so povezana z finančnimi sredstvi, zato smo se odločili vključiti

v akcijo pomoči po delovnih organizacijah. Želimo si, da bi DO prišle do spoznanja, kakšen uspeh je za abstinenta z mnogimi premagovanji, pripravljen pomagati tudi izven delovnega okolja. Osebnostno zadovoljstvo je predpogoj za uspešno nadaljevanje začetege.

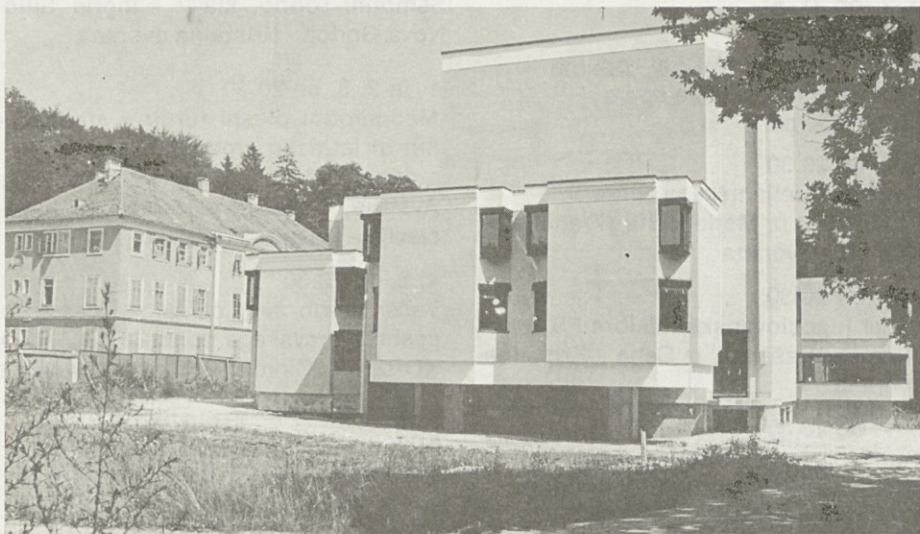
Domujemo v Radoljiški "Graščini", ki je spomeniško zaščiten in dela pri obnovi strehe mirujejo. Občina je s problematiko seznanjena, vendar zaradi konstrukcije strehe ne dobi izvajalca. Žal z zastavljenimi cilji še ne moremo začeti, vendar moramo zadanemu nalogo čimprej uresničiti.

V boju proti alkoholizmu, še več pa pri zaježitvi le tega pri mladini, smo

ustanovili športne sekcije. Strokovno jih vodijo reprezentantje. Ekipe v malem nogometu NK Donat tekmuje zelo uspešno v občinski ligi. Ob dnevu borca organiziramo vsakoletni turnir, ki je dobro obiskan, vzdušje popestrijo mnogoštevilni gledalci. Vidni uspehi so pri lokostrelcih in boksarjih. Stroške priprav na treningih, opremo in potovanja financirajo člani sami. Želimo tudi več sodelovanja z zdraviliščem.

Vsem, ki sodelujejo, tekmujejo, pomagajo, predvsem pa tistim, ki nas finančno podpirajo iskrena h v a l a !

Klub zadovoljnih
abstinentov Radovljica

Kulturni dom v Rogaški; obleka naredi človeka

Consortium musicum

Dovolite mi, da se Vam še enkrat zahvalim za izredno prijetno bivanje, ki ste nam ga omogočili v Vašem zdravilišču. Veseli nas plemenita pobuda Vašega kolektiva, da se nagradi prizadevanje amaterske glasbene skupine in izredno navdušeni smo nad — v resnici izjemno — prijaznostjo vseh delavcev in delavk v hotelu. Vsem skupaj se prav iz srca zahvaljujemo. Še posebno zahvalo pa smo dolžni Vam, saj ste s posebno skrbjo bdeli nad nami in Vam ni bilo žal niti Vašega prostega časa, da ste poskrbeli za nas. Hvala Vam!

Vam osebno in vsem članom Vašega kolektiva želimo tudi v bodoče veliko uspehov in vas vse prav prisrčno pozdravljamo.

Srečo Valant - predsednik

Rogaško glasbeno poletje 1987

Včasih se človeku v moji vlogi še posebej prileže storiti kaj neoficijelne- ga, a prijetnega.

Ogledal sem si program vašega glasbenega poletja 87 in sem te ponudbe na vso moč vesel, ker je je toliko, tako dobre pa še tako pestre povrhu.

Prirediteljem želim, naj se jim nobena od ponujenih točk ne spridi, vsem gostom pa, zavidam, ker — kot kaže — ne bom utegnil biti med njimi. A morda se še kaj zasukne...

Lep pozdrav!

Republiški komite za kulturo SRS
Predsednik:
Vladimir Kavčič

3. 7. ob 21.30

Anton Foerster:

GORENJSKI SLAVČEK - operna predstava mariborske opere - Zdraviliški park

5. 7. ob 20.30

Koncert izseljeniškega zbora "JADRAN" iz Merlebacha (Francija) - Kristalna dvorana

7. 7. ob 20.30

Večer jugoslovanske folklorne FS "France Prešeren" iz Celja - Kristalna dvorana

9. 7. ob 20.30

Tomaž Lorenz - violina, Igor Soje - kitara, Ernö Sebastian - harmonika - Kristalna dvorana

11. 7. ob 20.30

Večer ljubezenske glasbene lirike: Tiziana Sejot - sopran - Roma, Jurij Reja - tenor Ljubljana, Kristalna dvorana

13. 7. ob 20.30

Večer poljske folklorne - FA "Slovjanski" - Krakov - Kristalna dvorana

14. 7. ob 20.30

18. 7. ob 20.30

Večer dalmatinskih pesmi in plesov - FA "ŠIBENIK" - Kristalna dvorana

20. 7. ob 20.30

Koncert "Komornega ansambla "SALZBURG-ZAGREB" - Kristalna dvorana

21. 7. ob 20.30

Vokalni koncert pevski zbor AKORD iz Ljubljane - Kristalna dvorana

23. 7. ob 20.30

Večer Štajerske folklorne FS Vinko Korže iz Cirkovc - Kristalna dvorana

28. 7. ob 20.30

Večer starih običajev, pesmi in plesov. FS "Anton Tanc" iz Marija Gradca - Kristalna dvorana

30. 7. ob 20.30

LISTI IZ ALBUMA - flavta Antomario

Semolini-Torino, klavir - Ingrid Silič
Nova Gorica - Kristalna dvorana

1. in 2. 8. ob 20.30

Mednarodni plesni turnir v standardnih in latinsko ameriških plesih. Nastopajo plesni pari iz: Nemčije, Avstrije, Češke, Madžarske in Jugoslavije - Kristalna dvorana

4. 8. ob 20.30

Večer starih šeg, običajev, plesov in pesmi z Dravskega polja - FS "VINKO KORŽE" iz Cirkovc - Kristalna dvorana

6. 8. ob 20.30

Koncert Slovenkega okteta in organista Huberta Berganta - Cerkev Sv. Križa

11. 8. ob 20.30

Večer jugoslovanske folklorne FA "VINKO JUREC" iz Varaždina - Kristalna dvorana

13. 8. ob 20.30

Popularne miniaturre velikih mojstrov, violina - Maja Dešpalj, klavir - Ljubomir Gašparovič - Zagreb - Kristalna dvorana

20. 8. ob 20.30

Koncert Komornega orkestra RTV Ljubljana - Kristalna dvorana

22. 8. ob 20.30

Zaključni koncert - Zdraviliškega promenadnega orkestra v Kristalni dvorani

27. 8. ob 20.00

Večer jugoslovanske folklorne FS "FRANCE PREŠEREN" Kristalna dvorana

29. 8. ob 20.00

Johann Strauss: NETOPIR - opereta v izvedbi mariborske opere v Zdraviliškem parku ali Kristalni dvorani

Vrelček, zakaj ni letos toliko turistov kot smo planirali?

Zato ker je med turističnim planiranjem in med realnim stanjem tak prepad kot med razvitimi in nerazvitimi.

SEPTEMBER

- 4. IX. Večer opernih arij - Solisti Ljubljanske opere
- 6. IX. Folklorni nastop "Minerali" iz Rog. Slatine
- 10. IX. Razstava in koncert
- 13. IX. Promenadni koncert - Pihalni orkester "Milice" iz Ljubljane
- 15. IX. Večer jugoslovanske folklorne FS "France Prešeren" iz Celja
- 18. IX. Razstava in koncert - Hinko Hass - klavir, Volodje Balžalorski
- 24. IX. Večer folklorne FS "MINERALI" iz Rog. Slatine
- 26. IX. Koncert "Tamburaškega simfoničnega orkestra" iz Celja

OKTOBER

- 1. X. Večer Štajerske folklorne KUD "Janko Živko" iz Poljčan
- 3. X. Koncert "MoPZ Zdravilišča" iz Rog. Slatine
- 9. X. Večer folklorne
- 10. X. Pergolesi: Stabat Mater - godalni orkester in zbor iz Celja
- 16. X. Razstava in koncert
- 20. X. Večer folklorne FS "France Prešeren" iz Celja
- 22. X. Razstava in koncert
- od 23. do 24. X. JUGOSLOVANSKI ŠANSON ROGAŠKA 87
- 30. X. Večer folklorne FS "Minerali" iz Rog. Slatine

NOVEMBER

- 7. XI. Jubilejni koncert "Kvarteta Ingrad" iz Rog. Slatine
- 10. XI. Večer jugoslovanske folklorne FS "France Prešeren" iz Celja
- 13. XI. Razstava in koncert - ansambel "Zlate Strune" iz Rog. Slatine

DECEMBER

- 11. XII. Razstava in koncert
- 18. XII. Večer folklorne "Minerali" iz Rog. Slatine
- 22. XII. Večer jug. folklorne FS "France Prešeren" iz Celja
- 25. XII. Orgeljski koncert v cerkvi Sv. Križa
- 28. XII. Razstava in koncert
- 30. XII. Novoletni koncert - "Simfonični orkester" iz Celja

OPRAVIČILO

Uredništvo se opravičuje napaki. Pri rebusu v prejšnji številki. Rebus je bil palindromni pri katerem se rešitev prebere nazaj. Rešitev pa je: MARIBORČAN

NA/Č/R/OBIRA/M